

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**PRIMERJAVA STARŠEVSKEGA VARSTVA IN DRUŽINSKIH
PREJEMKOV V SLOVENIJI IN NEKATERIH ČLANICAH EU**

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisana Martina Slabe, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, izjavljam, da sem avtorica diplomskega dela z naslovom: **Primerjava starševskega varstva in družinskih prejemkov v Sloveniji in nekaterih članicah EU**, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem dr. Tinetom Stanovnikom.

Izrecno izjavljam, da v skladu z določili Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami) dovolim objavo zaključne strokovne naloge/diplomskega dela/specialističnega dela/magistrskega dela/doktorske disertacije na fakultetnih spletnih straneh.

S svojim podpisom zagotavljam, da

- je predloženo besedilo rezultat izključno mojega lastnega raziskovalnega dela;
- je predloženo besedilo jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem
 - poskrbel(-a), da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam v zaključni strokovni nalogi/diplomskem delu/specialističnem delu/magistrskem delu/doktorski disertaciji, citirana oziroma navedena v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, in
 - pridobil(-a) vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti (v pisni ali grafični obliki) uporabljena v tekstu, in sem to v besedilu tudi jasno zapisal(-a);
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami);
- se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predložene zaključne strokovne naloge/diplomskega dela/specialističnega dela/magistrskega dela/doktorske disertacije dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom.

V Ljubljani, dne _____

Podpis avtorice: _____

KAZALO

UVOD.....	1
1 STARŠEVSKO VARSTVO IN DRUŽINSKI PREJEMKI V SLOVENIJI	2
1.1 Pregled ureditve družinske politike v Sloveniji v obdobju 2000-2012.....	2
1.2 Opredelitev družinskih prejemkov v Sloveniji	3
1.3 Pravice do starševskega varstva	4
1.3.1 Starševski dopust	4
1.3.2 Starševsko nadomestilo	5
1.3.3 Pravica iz naslova krajšega delovnega časa	6
1.4 Pregled gibanja pravic iz naslova starševskega varstva v Sloveniji v obdobju 2000-2010	7
1.5 Pravice do družinskih prejemkov	8
1.4.1 Starševski dodatek	8
1.4.2 Pomoč ob rojstvu otroka	8
1.4.3 Otroški dodatek	9
1.4.4 Dodatek za veliko družino.....	11
1.3.5 Dodatek za nego otroka	11
1.3.6 Delno plačilo za izgubljeni dohodek	12
1.6 Analiza gibanja družinskih prejemkov v Sloveniji v obdobju 2000 - 2010	13
2 DRUŽINSKA POLITIKA V NEKATERIH EVROPSKIH DRŽAVAH	14
2.1 AVSTRIJA	15
2.2 MADŽARSKA.....	16
2.3 ITALIJA.....	17
2.4 ŠVEDSKA.....	18
2.5 VELIKA BRITANIJA	20
3 PRIMERJAVA PAKETA DRUŽINSKIH PREJEMKOV	22
3.1 Starševski dopust in nadomestila med izbranimi državami EU	27
3.2 Družinski prejemki med izbranimi državami EU	29
SKLEP	30
LITERATURA IN VIRI.....	32

KAZALO TABEL

<i>Tabela 1: Skupni znesek izplačil za posamezen program starševskega varstva v obdobju 2000-2010...</i>	7
<i>Tabela 2: Višina otroškega dodatka glede na dohodkovni razred od 31.maja 2012 dalje.....</i>	10
<i>Tabela 3: Delež gospodinjev z otroki med primerljivimi državami, 2008</i>	22
<i>Tabela 4: Porazdelitev družin z otroki, po številu otrok, 2007</i>	23
<i>Tabela 5: Tip gospodinjev v katerih živijo otroci, 2007.....</i>	24
<i>Tabela 6: Višina otroškega dodatka med primerjanimi državami, 2008.....</i>	29
<i>Tabela 7: Višina otroškega dodatka za družino z dvema in s tremi otroki, 2008</i>	30

KAZALO SLIK

<i>Slika 1: Povprečno mesečno število upravičencev do posamezne vrste starševskega varstva v obdobju 2000-2010</i>	7
<i>Slika 2: Delež izplačanih sredstev za posamezne družinske prejemke v letu 2010 (v %).....</i>	13
<i>Slika 3: Povprečna višina letnih družinskih prejemkov v obdobju 2005 - 2011 (v €).....</i>	13
<i>Slika 4: Povprečna višina rednih mesečnih družinskih prejemkov v obdobju 2005 - 2011 (v €)</i>	14
<i>Slika 5: Zaposlitveni status dvostarševskih družin, 2008 (v %).....</i>	24
<i>Slika 6: Zaposlitveni status enostarševskih družin, 2008 (v %).....</i>	25
<i>Slika 7: Stopnja zaposlenosti žensk in mater med primerljivimi državami, 2009 (v %)</i>	25
<i>Slika 8: Javni izdatki za denarne transferje, storitve in davčne olajšave med primerljivimi državami, 2007 (v % BDP).....</i>	26
<i>Slika 9: Primerjava izdatkov socialne zaščite za družino in stopnjo tveganja revščine otrok med primerljivimi državami, 2009 (v %).....</i>	26
<i>Slika 10: Plačan starševski dopust pred in po rojstvu otroka med izbranimi državami (v tednih).....</i>	28

KAZALO PRILOG

<i>Priloga 1: Število upravičencev družinskih prejemkov v Sloveniji v obdobju 2000 - 2010.....</i>	1
<i>Priloga 2: Izplačana sredstva za družinske prejemke v Sloveniji v obdobju 2000 - 2010.....</i>	2

UVOD

Zavedanje dolgoročnih posledic neugodnih trendov predvsem nižje rodnosti in podaljševanja življenjske dobe tako pri nas kot tudi drugod po Evropi, sproža zanimanje za ukrepe, ki bi te trende upočasnili ali omilili njihove posledice.

Cilj diplomskega dela je ugotoviti, kakšna je ureditev družinske politike v Sloveniji v primerjavi z nekaterimi evropskimi državami in njena učinkovitost s stališča države same ter družin z otroki. Podrobneje bodo cilji naslednji: predstaviti problematiko usklajevanja poklicnega in družinskega življenja, predstavitev veljavnih ukrepov na področju družinske politike ter analiza tovrstnih prejemkov.

Namen diplomskega dela je opredeliti pomen družinskih prejemkov in ugotoviti, kateri pristop družinske politike je najboljši in v smislu zagotavljanja učinkovite javne politike na tem področju.

Hipoteza: Uporaba učinkovitega modela družinske politike lajša finančno breme družin z otroki in omogoča uspešno usklajevanje poklicnega in družinskega življenja.

Metoda dela obsega analizo domače in tuje znanstvene in strokovne literature s področja družinske politike, ki empirično preverja razširjenost in uspešnost spopadanja z problematiko socialne zaščite družin.

Diplomska naloga je razdeljena na tri dele. V prvem poglavju bo predstavljena ureditev družinske politike v Sloveniji. Analiza temelji na obsegu veljavnih ugodnosti za družine, gibanju števila upravičencev do družinskih prejemkov, pravic iz naslova starševskega varstva v zadnjem desetletju in glavnih sprememb zakonodaje s tega področja.

V drugem delu bo analizirana ureditev družinske politike posamezne, v analizo vključene, evropske države. Namenoma so vključene države z različnimi pristopi zagotavljanja socialne podpore družinam z otroki. Za vsako državo bo povzeta splošna situiranost družinske politike, delež bruto domačega proizvoda namenjenega družinskim transferjem, višina in obdobje prejemanja starševskega nadomestila in drugih družinskih prejemkov.

Tretje poglavje je namenjeno primerjavi družinskih politik med državami, da bi ugotovila, katera država omogoča najboljšo usklajevanje poklicnega in družinskega življenja. Na podlagi štirih glavnih kazalnikov učinkovitosti družinske politike in dejanskih finančnih transferjev družinam, se poglavje zaključuje z izračunom prejemka za družino z dvema in družino s tremi otroki ter samim deležem ekvivalentnega oziroma razpoložljivega dohodka družin med državami vključno s Slovenijo.

1 STARŠEVSKO VARSTVO IN DRUŽINSKI PREJEMKI V SLOVENIJI

1.1 Pregled ureditve družinske politike v Sloveniji v obdobju 2000-2012

Slovenija ima relativno dobro razvito družinsko politiko, katere cilj je usklajevanje poklicnih in družinskih obveznosti, ki zagotavljajo enake možnosti obeh spolov in horizontalno prerazdelitev dohodka v korist družin z otroki. Za razliko od večine tranzicijskih držav je Sloveniji 1990 uspelo ohraniti ukrepe družinske politike iz socialističnega obdobja. Poleg tega so bili nekateri ukrepi izboljšani in nekateri na novo postavljeni (Stropnik & Šircelj, 2008).

Slovenija ima glede na druge države Evropske unije najvišjo stopnjo zaposlenosti mater z majhnimi otroki in najmanjše razlike med plačami moških in žensk. Osnova za vladno politiko glede družine je dokument "Resolucija o temeljnih oblikovanju družinske politike v Republiki Sloveniji". Ta Plansko - strateški dokument iz leta 1993, določa smeri razvoja družinske politike in se osredotoča na vsebino, cilje in ukrepe družinske politike v Republiki Sloveniji, ki jih urejajo posamezni zakoni in predpisi.

Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Ur. l. RS, št. 97/2001, v nadaljevanju ZSDP), ki je bil sprejet novembra 2001, je prinesel pomembno spremembo ureditve družinske politike predvsem zaradi poenotenja dveh do tedaj veljavnih zakonov, ki sta ločeno urejala pravico do odsotnosti z dela in pravico do nadomestila dohodka. Odsotnost z dela je bila do tedaj urejena v okviru Zakona o delovnih razmerjih, pravica do nadomestila dohodka pa v Zakonu o družinskih prejemkih. Sprejetje ZSDP je prineslo novo opredelitev družinskih prejemkov, tako prvi del ureja sistem zavarovanja za starševsko varstvo in pravice ki iz tega izhajajo, pri katerih sta glavni novosti uvedba očetovskega dopusta in pravica staršev do krajšega delovnega časa zaradi starševstva. Drugi del ureja pravice do družinskih prejemkov, med katerimi sta najpomembnejši pridobitvi uvedba dodatka za veliko družino in pravica do delnega plačila za izgubljeni dohodek.

Državni zbor Republike Slovenije je z avgustom 2003 sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Ur. l. RS, št.76/2003, v nadaljevanju ZSDP-A) z namenom lažjega izvajanja in jasnejše določitve, kdo so zavezanci za starševsko varstvo (ZSDP-A, 1.člen). Dopolnitev je bila prav tako potrebna zaradi izpolnitve obveznosti načel mednarodnega prava in mednarodnih pogodb ob pristopu Republike Slovenije k Evropski Uniji.

Aprila 2006 je bil sprejet nov Zakon o dopolnitvah in spremembah zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Ur. l. RS, št.47/2006, v nadaljevanju ZSDP-B), s katerim se povečajo pravice na področju krajšega delovnega časa zaradi starševstva in sprememba glede očetovskega dopusta. Oktobra 2006 pa je bila sprejeta tudi zadnja dopolnitev Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Ur. l. RS, št. 110/06-UPB2, 10/08, v nadaljevanju ZSDP-UPB2).

Naslednjo spremembo zakonodaje s področja družinske politike je prinesel Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Ur. l. RS, št.62/2010, v nadaljevanju ZUPJS) sprejet julija 2010. Otroški dodatek kot najpomembnejši družinski prejemek, lahko starši glede na novo ureditev sistema uveljavljajo le še do otrokovega 18.leta, ne glede na nadaljne šolanje. Zadnja uveljavljena sprememba, do katere je prišlo zaradi trenutnih gospodarskih razmer pa je sprejetje Zakona za uravnoteženje javnih financ maja 2012 (Ur. l. RS, št.40/2012, v nadaljevanju ZUJF). Z uveljavitvijo slednjega so se znižale tako višine družinskih prejemkov, kot tudi starševska nadomestila vendar gre za ukrep začasne narave oziroma do leta v katerem bo rast bruto družbenega proizvoda (v nadaljevanju BDP) presegla 2,5%.

1.2 Opredelitev družinskih prejemkov v Sloveniji

Otroški dodatki (ponekod jih imenujejo tudi družinski dodatki) so ena izmed oblik javnih transferjev, namenjeni lažšanju finančnega bremena, ki ga za družino predstavljajo otroci. So posledica zavesti o višini stroškov otrok in o njihovem vplivu na družinski proračun. Socialno-ekonomsko razlikovanje družin na podlagi števila otrok ni družbeno zaželeno - lahko je celo škodljivo, ker številnim družinam preprečuje, da bi imele zeleno število otrok ali pa jim, če se odločijo za otroke, bistveno znižuje življenjsko raven oziroma jih potiska pod mejo revščine. Zato se od družbe pričakuje aktivno delovanje v smeri odpravljanja teh razlik (Stropnik, 1997, str.176).

V paketu družinskih ukrepov v Sloveniji je največji delež tistih, ki so finančne narave. Cilj le-teh je ohranitev življenjskega standarda po rojstvu otrok in uspešno usklajevanje poklicnega ter družinskega življenja. Med glavne denarne transferje družinam, ki bodo rdeča nit diplomskega dela, uvrščamo starševska nadomestila za čas starševskega dopusta in družinske prejemke.

V Sloveniji se zavarovanje za starševsko varstvo in pravice, ki iz tega izhajajo, družinski prejemki, pogoji ter postopek za uveljavljanje posameznih pravic ureja skladno z zadnjo spremembo in dopolnitvijo Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-UPB2), Zakonom o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS) in Zakonom za uravnoteženje javnih financ (ZUJF). Pravice praviloma uveljavlja eden od staršev, vezane so na otroka. Sredstva se zagotavljajo iz proračuna Republike Slovenije. Stopnje prispevkov za socialno varnost, ki se obračunavajo in plačujejo od prejemkov iz delovnega razmerja, so določene v členih od 8. do 14. Zakona o prispevkih za socialno varnost (Ur. l. RS, št.5/96, 18/96 - ZDavP, 34/96, 87/97, 3/98, 106/99 - ZPIZ-1, 81/00, 97/01 - ZSDP, 97/01; v nadaljevanju ZPSV). Prispevki delojemalcev (zavarovancev) iz naslova prispevkov za starševsko varstvo znašajo 0,10 odstotka bruto plače, prav tako znašajo prispevki za starševsko varstvo delodajalcev 0,10 odstotka na bruto plače zaposlenega, skupno torej 0,20 odstotka bruto plače.

Pravice staršev v Sloveniji so skladno z Zakonom za starševsko varstvo in družinske prejemke (ZSDP-UPB2) razdeljene na:

- **Pravice do starševskega varstva:**

- *starševski dopust* (porodniški, očetovski, posvojitelski in dopust za nego in varstvo otroka)
- *starševsko nadomestilo* (porodniško, očetovsko, posvojitelsko in nadomestilo za nego in varstvo otroka)
- *pravica iz naslova krajšega delovnega časa* (krajši delovni čas, plačilo prispevkov)

- **Pravice do družinskih prejemkov:**

- *starševski dodatek* (mesečni prejemek, ki traja 365 dni od rojstva otroka)
- *pomoč ob rojstvu otroka* (enkratni prejemek)
- *otroški dodatek* (mesečni prejemek, odmerjen glede na dohodkovno lestvico)
- *dodatek za veliko družino* (enkratni letni prejemek za družine s tremi ali več otroki)
- *dodatek za nego otroka* (mesečni prejemek, dokler trajajo razlogi oziroma do otrokovega 18. oziroma 26. leta starosti) in
- *delno plačilo za izgubljeni dohodek* (mesečni prejemek - dokler trajajo razlogi oziroma do otrokovega 18. leta starosti)

V nadaljevanju sledi podrobnejša opredelitev pravic staršev z otroki v Sloveniji v skladu z trenutno veljavno zakonodajo, za konec poglavja pa prikazujem trend gibanja višin prejemkov in števila upravičencev za preteklo desetletje.

1.3 Pravice do starševskega varstva

Prvi del zakona ZSDP ureja sistem zavarovanja za starševsko varstvo, pravice, ki iz tega izhajajo in postopek uveljavljanja teh pravic. Z zavarovanjem se zavarovancem po načelu vzajemnosti in solidarnosti zagotavljajo pravice vezane na starševske obveznosti. Če vplačani prispevki iz naslova starševskega varstva ne zadoščajo za pokrivanje obveznosti za pravice, ki izhajajo iz zavarovanja, se sredstva zagotavljajo iz drugih proračunskih virov (ZSDP-UPB2, 5.člen).

1.3.1 Starševski dopust

Izraz "starševski dopust" vključuje vse oblike dopusta iz zaposlitve zaradi otrok. Njegov glavni namen je zagotavljanje priložnosti za zaposlene starše, da poskrbijo za svoje otroke v prvih mesecih oziroma letih in varnost delovnih mest z možnostjo nadomestila plače (pavšalni znesek). Starševski dopust je eden od ključnih instrumentov za uspešno usklajevanje poklicnega in družinskega življenja. (Stropnik & Sambt, 2007, str.352).

Skladno z veljavno zakonodajo med vrste starševskega dopusta sodijo: porodniški dopust, očetovski dopust, dopust za nego in varstvo otroka in posvojiteljski dopust. Pravilnik o postopkih za uveljavljanje pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo določa vsebino obrazcev, predpisuje vrsto dokazil o izpolnjevanju pogojev za pridobitev posameznih pravic in določa natančen postopek za podajo posamezne vloge.

Porodniški dopust je dopust, namenjen pripravi na porod in negi ter varstvu otroka takoj po porodu. Plačan porodniški dopust je pomemben ukrep, ki prispeva k razreševanju protislovja med ekonomsko funkcijo posameznika (zaposlitvijo) in njegovo starševsko funkcijo. Določen je v koledarskih dnevih za polno odsotnost z dela. Porodniški dopust traja 105 dni (ZSDP-UPB2, 17.člen). Mati mora nastopiti porodniški dopust 28 dni pred predvidenim datumom poroda, kasneje neizrabljenega dopusta po otrokovem rojstvu ne more izrabiti. (ZSDP-UPB2, 19.člen).

Očetovski dopust je bil v Republiki Sloveniji prvič uveden z zakonom o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, ki je stopil v veljavo s 1.januarjem 2002. Oče mora izrabiti očetovski dopust do dopolnjenega šestega meseca otrokove starosti v trajanju najmanj 15 dni v obliki polne odsotnosti z dela (ZSDP-UPB2, 25.člen).

Dopust za nego in varstvo otroka je dopust, ki ga upravičenke/ci nastopijo po poteku porodniškega dopusta in je namenjen nadaljnji negi in varstvu otroka. Dopusta za nego in varstvo otroka traja 260 dni neposredno po preteku porodniškega dopusta. Ob rojstvu dvojčkov ali več hkrati živo rojenih otrok, se dopust za nego in vzgojo podaljša za vsakega nadaljnjega otroka za dodatnih 90 dni, v primeru rojstva nedonošenčka pa za toliko dni, kolikor dni je bila nosečnost krajša kot 260 dni (ZSDP-UPB2, 26.člen).

Posvojiteljski dopust je dopust posvojitelja oziroma osebe, ki ji je otrok zaupan v vzgojo in varstvo v skladu s posebnim predpisom, ki ga nastopi najpozneje 30 dni po namestitvi otroka v družino z namenom posvojitve za otroka starega od 1 do 4 let v trajanju 150 dni, za otroka starega od 4 do 10 let pa v trajanju 120 dni (ZSDP-UPB2, 35.člen).

1.3.2 Starševsko nadomestilo

Starševsko nadomestilo je nadomestilo plače, ki ga prejemajo tiste osebe, ki imajo pravico do starševskega dopusta in so bile zavarovane po ZSDP najmanj dvanajst mesecev pred dnevom nastopa posamezne vrste starševskega dopusta. Pravica do tega nadomestila izključuje prejetje drugih nadomestil po predpisih, ki urejajo zdravstveno zavarovanje in zavarovanje za primer brezposelnosti ter plačilo prispevkov za socialno varnost zaradi dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva in prejemanje delnega plačila za izgubljeni dohodek (ZSDP-UPB2, 39.člen).

Med vrste starševskega nadomestila uvrščamo: porodniško nadomestilo, očetovsko nadomestilo, nadomestilo za nego in varstvo otroka in posvojiteljsko nadomestilo. Starševsko nadomestilo pripada za delovne dneve oziroma delovne ure, ko je zavarovanec na

starševskem dopustu, kot tudi za praznične oziroma proste dni. Če se posamezna vrsta starševskega dopusta izraži v obliki delne odsotnosti z dela, zavarovancu pripada pravica do nadomestila za toliko časa, kot traja njegova delna odsotnost z dela.

Osnova za posamezno vrsto starševskega nadomestila je povprečna osnova, od katere so bili obračunani prispevki za starševsko varstvo v zadnjih 12 mesecih pred vložitvijo prve vloge za starševski dopust. Za izračun osnove se ne glede na obračunane prispevke ne štejejo nekateri prejemki kot so na primer: prejemki za delo, ki ga je delavec opravil zunaj okvira rednega dela, prejemki, ki pomenijo povračilo materialnih stroškov, regres za letni dopust, nagrade ob delovnih jubilejih, odpravnine (ZSDP-UPB2, 41.člen).

Z uveljavitvijo Zakona za uravnoteženje javnih financ, ki je stopil v veljavo 31.maja 2012, se je znižala višina starševskega nadomestila. Porodniško nadomestilo se ni spremenilo in za prve tri mesece ostaja pri deležu 100 % osnovne plače, nadomestilo za nego in varstvo otroka (devet mesecev po treh mesecih porodniške) pa se zniža tako, da namesto 100 %, le-ta za polno odsotnost z dela znaša 90 % osnove. Nadomestilo znaša 100 %, kadar osnova ne presega višine minimalne plače; za tekoče leto 2012 znaša višina minimalne plače 763,1 evrov (ZUJF, 146.člen). Novost je tudi, da starševsko nadomestilo ni več omejeno navzgor na 2,5-kratnik temveč na 2-kratnik povprečne mesečne plače v Republiki Sloveniji, kar znaša 1.888 evrov neto mesečno.

Višina očetovskega nadomestila v času očetovskega dopusta je povprečna osnova, od katere so bili obračunani prispevki za starševsko varstvo v zadnjih 12. mesecih pred vložitvijo vloge za uveljavitev pravice do očetovskega dopusta. Če so bili za zavarovanca obračunani prispevki za starševsko varstvo za krajše obdobje kot je to določeno v zakonu, se mu za manjkajoče mesece kot osnova upošteva 55 % minimalne plače. Očetovsko nadomestilo za polno odsotnost z dela znaša 100 % osnove in se usklajuje z rastjo izhodiščne plače za negospodarske dejavnosti. Očetovsko nadomestilo ne more biti višje od 2,5-kratnika povprečne mesečne plače v Republiki Sloveniji in ne more biti nižje od 55 % minimalne plače v Republiki Sloveniji (Center za socialno delo Maribor, 2012).

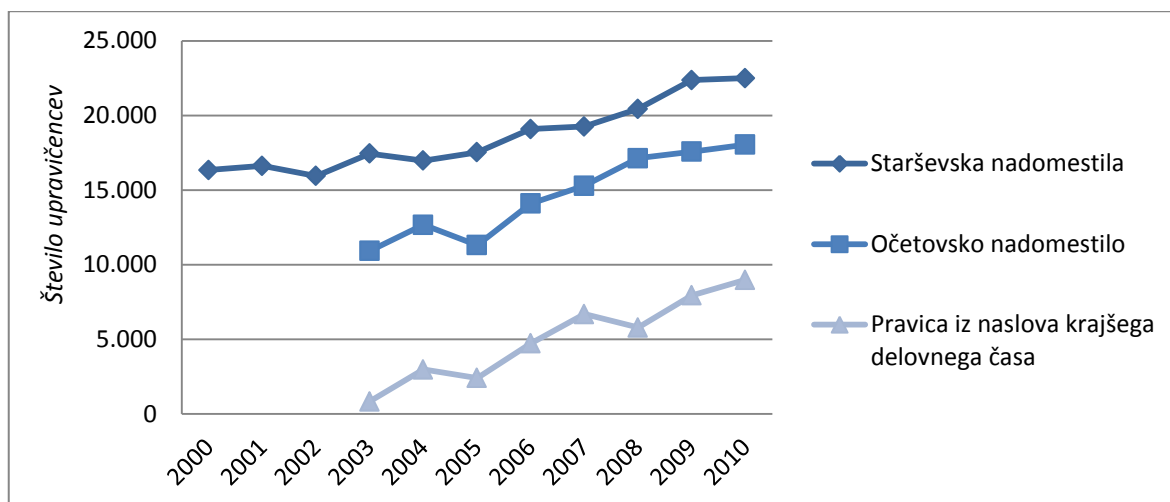
1.3.3 Pravica iz naslova krajšega delovnega časa

Pravico do krajšega delovnega časa lahko uveljavlja eden od staršev, ki neguje in varuje otroka do tretjega leta starosti ali eden od staršev, ki neguje in varuje težje gibalno oviranega otroka ali zmerno ali težje duševno prizadetega otroka tudi po tretjem letu starosti vendar najdlje do 18.leta starosti otroka. V obeh primerih delodajalec delavcu zagotavlja pravico do plače po dejanski delovni obveznosti, Republika Slovenija pa mu zagotavlja plačilo prispevkov za socialno varnost od sorazmernega dela minimalne plače. Krajši delovni čas mora obsegati najmanj polovično tedensko delavno aktivnost (ZSDP-UPB2, 48.člen).

1.4 Pregled gibanja pravic iz naslova starševskega varstva v Sloveniji v obdobju 2000-2010

Pod Sliko 1 prikazujem gibanje upravičencev do starševskega nadomestila, očetovskega nadomestila in nadomestila iz naslova krajšega delovnega časa v obdobju 2000-2010.

Slika 1: Povprečno mesečno število upravičencev do posamezne vrste starševskega varstva v obdobju 2000-2010

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, Statistični letopis 2011, tabela 10.16, 10.17 in 10.24

Iz prikaza je razvidno, da število staršev, ki izpolnjujejo pogoje za pridobitev pravice iz zavarovanja za starševsko varstvo konstantno narašča, kar je spodbudno s stališča družinske politike.

Drugi pregled gibanja starševskega varstva v zadnjem desetletju se nanaša na skupni znesek izplačil v ta namen in je prikazan v Tabeli 1.

Tabela 1: Skupni znesek izplačil za posamezen program starševskega varstva v obdobju 2000-2010

Vrsta (v mio €)/ Leto	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
<i>Starševska nadomestila</i>	115,72	173,18	189,37	212,00	250,00	282,00	292,00
<i>Očetovska nadomestila</i>	-	5,54	9,00	10,00	6,00	7,00	7,00
<i>Pravica do krajšega delovnega časa¹</i>	-	1,82	2,19	5,00	5,00	7,00	10,00

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, Statistični letopis 2011, tabela 10.16, 10.17 in 10.24

¹ Izplačila pri tem programu starševskega varstva se nanašajo na plačilo prispevkov za socialno varnost.

1.5 Pravice do družinskih prejemkov

Drugi del zakona ZSDP ureja pravice do družinskih prejemkov (ZSDP-UPB2, 56.člen), postopek za uveljavljanje in višina posameznih prejemkov. Glavni družinski dodatek je otroški dodatek, ki je bil v zadnjem času deležen tudi največjih sprememb.

1.4.1 Starševski dodatek

Starševski dodatek je denarna pomoč staršem, kadar po rojstvu otroka niso upravičeni do starševskega nadomestila (brezposelne osebe, študentski ali dijaški status, gospodinje, kmetice) (ZSDP-UPB2, 58.člen). Pravico do starševskega dodatka ima mati 77 dni od rojstva otroka, če imata mati in otrok stalno prebivališče v Republiki Sloveniji in sta državljana Republike Slovenije. Po 77. dnevu od rojstva otroka pa ima pravico do starševskega dodatka pod enakimi pogoji eden od staršev, o čemer se starša pisno dogovorita pred uveljavljanjem pravice (ZSDP-UPB2, 59. in 60. člen).

Pravica v polnem obsegu traja 365 dni od rojstva otroka, če se pravico uveljavlja v rokih za uveljavljanje pravice. Oče ali druga oseba ima pravico do starševskega dodatka v trajanju kot ga ima mati, zmanjšanim za toliko dni, kolikor je mati to pravico že izrabila (ZSDP-UPB2, 61.člen).

Starševski dodatek je določen kot mesečni neto prejemek v višini 55 % neto minimalne plače oziroma 251,00 eurov skladno z uveljavitvijo Zakona za uravnoteženje javnih financ maja 2012 (ZUJF, 147.člen). Pred uveljavitvijo ZUJF je znesek starševskega dodatka znašal 196,49 evrov.

1.4.2 Pomoč ob rojstvu otroka

Pomoč ob rojstvu otroka je enkratni denarni prejemek, namenjen nakupu opreme za novorojenca. Namesto denarja je mogoče v enaki vrednosti izbrati opremo za novorojenca v obliki zavitka. Pravico do pomoči ob rojstvu otroka ima vsak otrok, katerega mati ali oče ima stalno prebivališče v Republiki Sloveniji (ZSDP-UPB2, 63.in 64.člen). Pravico uveljavlja eden od staršev najkasneje 60 dni po rojstvu otroka na Centru za socialno delo.

Z uveljavitvijo ZUJF maja letos se postavlja premoženjski cenzus za prejem pomoči ob rojstvu otroka (ZUJF, 148.člen). Do zavitka oziroma denarnega prejemka v tej vrednosti je upravičen vsak otrok, katerega mati ali oče imata stalno prebivališče v Republiki Sloveniji in povprečni mesečni dohodek na osebo ne presega 64 % neto povprečne plače (631,93 eurov) skladno z določili ZUPJS, ki se uporabljajo za odločanje o pravici do otroškega dodatka. Do navedene spremembe je bila pomoč ob rojstvu otroka univerzalen dodatek in je znašala 280,75 evrov ne glede na dohodkovno raven družine.

1.4.3 Otroški dodatek

Največ pozornosti med družinskimi prejemki je namenjeno prav otroškemu dodatku, predvsem zaradi zadnjih uveljavljenih sprememb s področja družinske politike. Otroški dodatek od 1.januarja 2012 dalje ureja že omenjeni Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS). Predhodno je bil tako kot vse ostale pravice in družinski prejemki urejen po Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-UPB2). Otroški dodatek je dopolnilni prejemek za preživljanje, vzgojo in izobraževanje otroka. Pravico do otroškega dodatka uveljavlja eden od staršev pri centru za socialno delo, kjer ima upravičenec stalno prebivališče oziroma kjer dejansko prebiva (če imajo stalno ali začasno prebivališče po različnih naslovih). ZUPJS v 22.členu določa, da ima pravico do otroškega dodatka eden od staršev oziroma druga oseba s prijavljenim prebivališčem v Republiki Sloveniji, do 18.leta starosti otroka, če izpolnjuje tudi druge pogoje po zakonu, ki ureja družinske prejemke.

Pravica do otroškega dodatka se uveljavlja v 90. dneh po rojstvu otroka in se prizna z mesecem otrokovega rojstva. Če se uveljavlja po tem roku, se prizna s prvim dnem naslednjega meseca po vložitvi zahtevka. Pravico do otroškega dodatka se prizna za dobo enega leta in preneha s prvim dnem naslednjega meseca, ko niso več izpolnjeni pogoji.

Otroški dodatek glede na normative ZSDP (ZSDP-UPB2, 69. člen) ne pripada za otroka, ki:

- je v delovnem razmerju ali opravlja kmetijsko ali drugo samostojno dejavnost,
- je zaradi zdravljenja, vzgoje, šolanja ali usposabljanja v zavodu, v katerem ima celodnevno brezplačno oskrbo v trajanju več kot 30 dni,
- je v rejništvu,
- je sklenil zakonsko zvezo oziroma živi v zunajzakonski skupnosti,
- ima pravico do otroškega dodatka na podlagi mednarodne pogodbe,
- ne živi z obema staršema in nad njim izvršuje roditeljsko pravico v celoti samo eden od staršev, če preživnina ni dogovorjena pri centru za socialno delo ali določena s sodbo sodišča, razen v primerih, ko očetovstvo ni urejeno.

Višina otroškega dodatka se določi glede na uvrstitev družine v dohodkovni razred, ki je določen v odstotku od povprečne mesečne plače vseh zaposlenih v Republiki Sloveniji za koledarsko leto pred vložitvijo zahteve.

Omeniti velja tudi možnost izjemne višine otroškega dodatka, do katere so upravičene enostarševske družine. ZSDP v 66. členu določa, da kadar otrok živi v enostarševski družini, se posamezni znesek otroškega dodatka poveča za 10 %. Enostarševska družina je skupnost enega od staršev z otroki, kadar roditeljsko pravico, skladno s posebnim zakonom, izvršuje sam. Izjemna višina otroškega dodatka se prizna tudi, če predšolski otrok ni vključen v predšolsko vzgojo v skladu s predpisi, ki urejajo vrtce, se posamezni znesek otroškega dodatka poveča za 20 % (ZSDP-UPB2, 66.člen). Skladno z uveljavitvijo ZUFJ se od 31.maja 2012 dalje je zgornja meja prvega dohodkovnega razreda 18 % povprečnega mesečnega

dohodka na osebo, kot je bilo določeno že v ZUPJS z začetkom veljavnosti s 1.januarjem 2012; predhodno je bila zgornja dohodkovna meja prvega razreda 15 % povprečnega mesečnega dohodka na osebo. Spremenile so se tudi meje ostalih dohodkovnih razredov, hkrati pa je zaradi znižanja starostne meje upravičenosti do otroškega dodatka po novem lestvica razdeljena na dva dela. Prvi del velja za otroke do konca osnovne šole oz. do 18.leta starosti, drugi del pa za otroke v srednji šoli oziroma najdlje do 18.leta starosti ne glede na nadaljnje šolanje. Predhodno, do 31.12.2011, je veljala enotna lestvica z zgornjo mejo upravičenosti do konca izobraževanja oz. dokler je imel otrok status dijaka, vajenca ali študenta oziroma najdlje do 26.leta starosti. Z uveljavitvijo ZUFJ se je glede na ureditev po ZUPJS znižala višina otroškega dodatka za 10 % v 5. in 6. dohodkovnem razredu, za 7. in 8. dohodkovni razred pa se otroški dodatek ukinja. Novo uveljavljeno lestvico skladno z ZUFJ prikazujem v Tabeli 2.

Tabela 2: Višina otroškega dodatka glede na dohodkovni razred od 31.maja 2012 dalje

Doh. raz.	Povprečni mesečni dohodek na osebo v % od neto povprečne plače ² (v €)	Znesek otroškega dodatka za otroka do konca osnovne šole ali do 18.leta (v €)			Znesek otroškega dodatka za otroka v srednji šoli, najdlje do 18.leta (v €)		
		1.otrok	2.otrok	3.in vsak naslednji otrok	1.otrok	2.otrok	3.in vsak naslednji otrok
1.	do 18% od 0 do 177,73	114,31	125,73	137,18	168,31	179,73	243,55
2.	nad 18% do 30% nad 177,73 do 296,22	97,73	108,04	118,28	142,73	153,04	206,88
3.	nad 30% do 36% nad 296,22 do 355,46	74,48	83,25	91,98	110,48	119,25	162,89
4.	nad 36% do 42% 355,46 do 414,70	58,75	67,03	75,47	85,75	94,03	128,58
5.	nad 42% do 53% od 414,70 do 523,32	43,24	50,45	57,63	61,24	68,45	92,94
6.	nad 53% do 64% od 523,32 do 631,93	27,40	34,29	41,14	39,10	45,99	64,05

Vir: Zakon za uravnoteženje javnih financ, Ur .l .RS, št.40/2012; Starševsko varstvo in družinski prejemki, 2012.

Glede na dejstvo, da se starostna meja otrok, za katere imajo starši pravico do otroškega dodatka zniža to pomeni, da se tudi število prejemnikov otroških dodatkov zniža. Na podlagi ugotovitev Nataše Kump z analizo učinkov spremembe zakonodaje ob uveljavitvi ZUPJS, je simulacija pokazala, da se število prejemnikov zniža za 20,9 % kot posledica neprejetanja otroškega dodatka za otroke starejše od 18.let, celotna sredstva za otroške dodatke pa se

² Povprečna mesečna neto plača v letu 2011 je znašala 987,39€

zmanjšajo za 13,4 %. Povprečni otroški dodatek je ob tem višji za 9,5 % predvsem zaradi višjega otroškega dodatka za otroke v srednji šoli. Uveljavitev ZUPJS s 1.januarjem 2012 je v povprečju povzročilo poslabšanje položaja prejemnikov, saj se je položaj poslabšal za 26,2 % vseh dosedanjih prejemnikov, izboljšanja pa je deležnih 13,7 % vseh dosedanjih prejemnikov. Pri tem je potrebno upoštevati, da se je višina otroškega dodatka povečala tudi zaradi višjih zneskov otroškega dodatka za dijake, česar podatki raziskave ne zajemajo (upošteva zgolj spremembo dohodkovnega razreda) (Kump, 2011, str.49). Ker zadnje uveljavljeni zakon ZUFJ niža višino otroškega dodatka za 5. in 6. dohodkovni razred ter ukinja najvišja dohodkovna razreda, se je število upravičencev še dodatno zmanjšalo.

1.4.4 Dodatek za veliko družino

Dodatek za veliko družino je bil prvič uveden z ZSDP leta 2001. V zadnji dopolnitvi in spremembi tega zakona je v 76. členu dodatek za veliko družino definiran kot letni prejemek namenjen družini s tremi ali več otroki (ZSDP-UPB2, 76.člen).

Pravico do dodatka za veliko družino ima eden od staršev, če imajo eden od staršev in otroci skupno stalno prebivališče v Republiki Sloveniji in povprečni mesečni dohodek na osebo ne presega 64% neto povprečne plače (631,93 eurov) skladno z določili ZUPJS, ki se uporabljajo za odločanje o pravici do otroškega dodatka (ZUFJ, 149.člen).

Z novo uveljavljeno zakonodajo je torej dodana dohodkovna meja za pravico do dodatka za veliko družino, poleg tega pa starši treh ali več otrok lahko uveljavljajo to pravico samo za otroke do 18.leta starosti tako kot pri otroškem dodatku. Predhodno je bil dodatek za veliko družino univerzalen prav tako pa je upravičenost prejemka pripisovala za otroke do 18.leta oziroma do 26.leta, če se šolajo in imajo status učenca, dijaka, vajenca ali študenta na dodiplomskem študiju.

Ob predpostavki dohodkovne meje in skladno s sklepom o usklajenih višinah transferjev, ki so določeni v nominalnih zneskih posameznikom in gospodinjstvom z dne 15. julija 2011 znaša višina dodatka za veliko družino s tremi otroki od 1.julija 2011 dalje 393,46 eurov, za družino s štirimi ali več otroki pa 479,83 eurov.

1.3.5 Dodatek za nego otroka

Tudi dodatek za nego otroka je bil uveden z zakonom ZSDP leta 2001 in je po njegovi definiciji denarni prejemek za otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo in je namenjeno kritju povečanih življenjskih stroškov, ki jih ima družina zaradi nege in varstva takega otroka (ZSDP-UPB2, 80.člen). Pravica do dodatka za nego otroka ima eden od staršev, če je otrok državljan Republike Slovenije in ima stalno prebivališče v Republiki Sloveniji. Pravica do dodatka za nego otroka se uveljavlja na podlagi mnenja zdravniške komisije (ZSDP-UPB2, 81.člen). Upravičenost do dodatka za nego in varstvo otroka lahko uveljavlja eden od staršev za otroka dokler se zagotavlja posebno varstvo otroku zaradi zdravstvenih razlogov, oziroma do otrokovega 18.leta starosti.

Skladno s sklepom o višinah transferjev, ki so določeni v nominalnih zneskih posameznikom in gospodinjstvom znaša dodatek za nego otroka od 1.julija 2011 101,05 eurov mesečno, za otroke s težko motnjo v duševnem razvoju in težko gibalno oviranega otroka pa 202,2 eurov mesečno.

1.3.6 Delno plačilo za izgubljeni dohodek

Delno plačilo za izgubljeni dohodek je osebni prejemek, ki ga prejme eden od staršev, kadar prekine delovno razmerje ali začne delati krajši delovni čas zaradi nege in varstva otroka s težko motnjo v duševnem razvoju ali težko gibalno oviranega otroka. Pravico lahko uveljavlja tudi eden od staršev, ki neguje in varuje dva ali več otrok, ki potrebujejo posebno nego in varstvo. To pomeni, da eden od staršev (mati ali oče otroka) bodisi zapusti dosedanje službo, začne delati samo 4 ure na dan, ali pa se odjavi iz evidence brezposelnih oseb na območni enoti Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje zato, da ostane doma z otrokom, ki potrebuje posebno nego in varstvo zaradi težke motnje v duševnem razvoju ali težke gibalne oviranosti, torej najtežje stopnje motnje oziroma oviranosti otroka (ZSDP-UPB2, 84.člen).

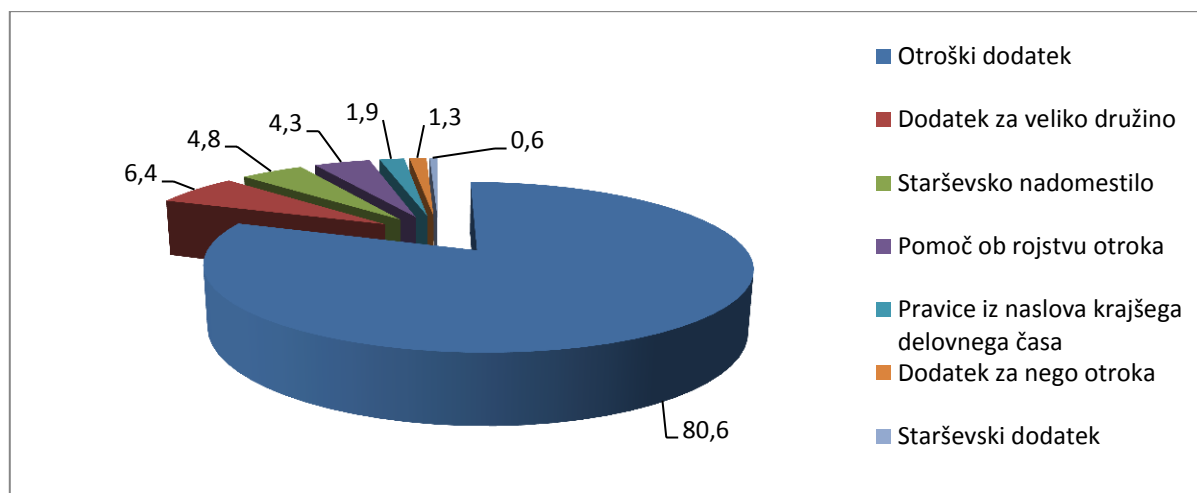
Mesečna višina delnega plačila za izgubljeni dohodek je minimalna plača. V primeru, da gre za delo s krajšim delovnim časom pa sorazmerni del delnega plačila za izgubljeni dohodek (v primeru 4-urnega delavnika torej v višini polovične minimalne plače). Po zakonu pa mu pripada tudi dodatek za nego otroka in najverjetneje tudi otroški dodatek. Upravičenci do delnega plačila za izgubljeni dohodek so obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovani, zavarovani za primer brezposelnosti in za starševsko varstvo. Prispevek zavarovanca plačuje upravičenec, prispevek delodajalca plačuje Republika Slovenija (ZSDP-UPB2, 84.člen).

Pravico do delnega plačila za izgubljeni dohodek ima eden od staršev, če imata otrok in eden od staršev stalno prebivališče v Republiki Sloveniji in sta državljan Republike Slovenije. O pravici se odloči na podlagi mnenja zdravniške komisije (ZSDP-UPB2, 85.člen). Pravice do delnega plačila za izgubljeni dohodek nima eden od staršev, če je otrok zaradi zdravljenja, usposabljanja, vzgoje ali šolanja v zavodu, v katerem ima celodnevno brezplačno oskrbo, razen če je to obdobje krajše od 30 dni ali če je otrok v rejništvu. Pravica traja dokler so izpolnjeni pogoji oziroma najdalje do 18.leta starosti (ZSDP-UPB2, 86. in 87.člen).

1.6 Analiza gibanja družinskih prejemkov v Sloveniji v obdobju 2000 - 2010

Število upravičencev do posameznega dodatka je prikazano v Tabeli 9 v Prilogi, gibanje izplačanih sredstev za družinske dodatke v zadnjem desetletju pa je prikazano v Tabeli 10 v Prilogi. Iz nje je razvidno, da je bilo največ izplačanih sredstev za družinske prejemke namenjenih otroškemu dodatku. Za boljšo predstavbo izplačil za namen družinskih prejemkov na Sliki 2 prikazujem strukturo družinskih prejemkov.

Slika 2: Delež izplačanih sredstvih za posamezne družinske prejemke v letu 2010 (v %)

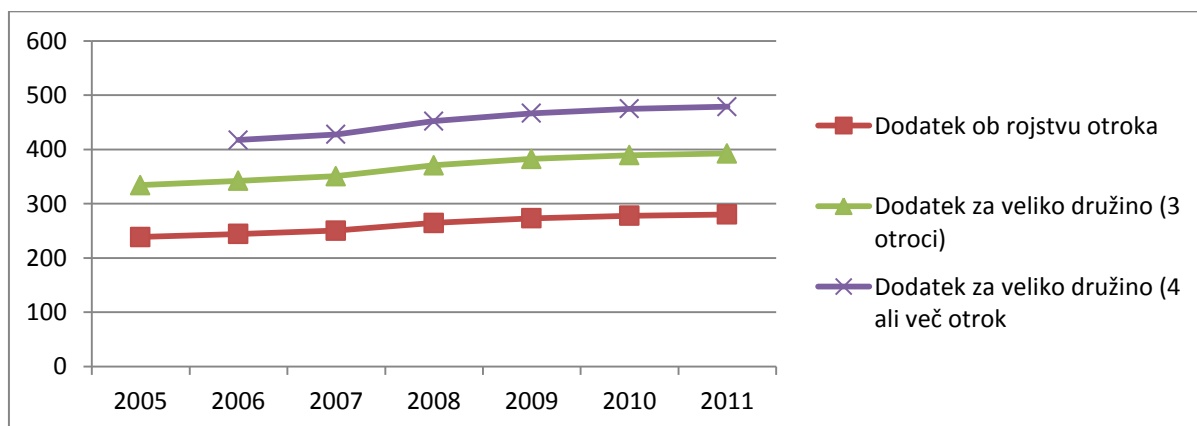

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, Statistični letopis 2011.

Otroški dodatek, predstavlja kar 80,6 odstotkov mase izplačanih sredstev.

Za prikaz višine posameznih družinskih prejemkov sem se omejila na obdobje od leta 2005 do 2011. Na Sliki 3 bo prikazano gibanje letnih prejemkov, med katere sodi dodatek za velike družine in enkratnega denarna prejemka, dodatka ob rojstvu otroka.

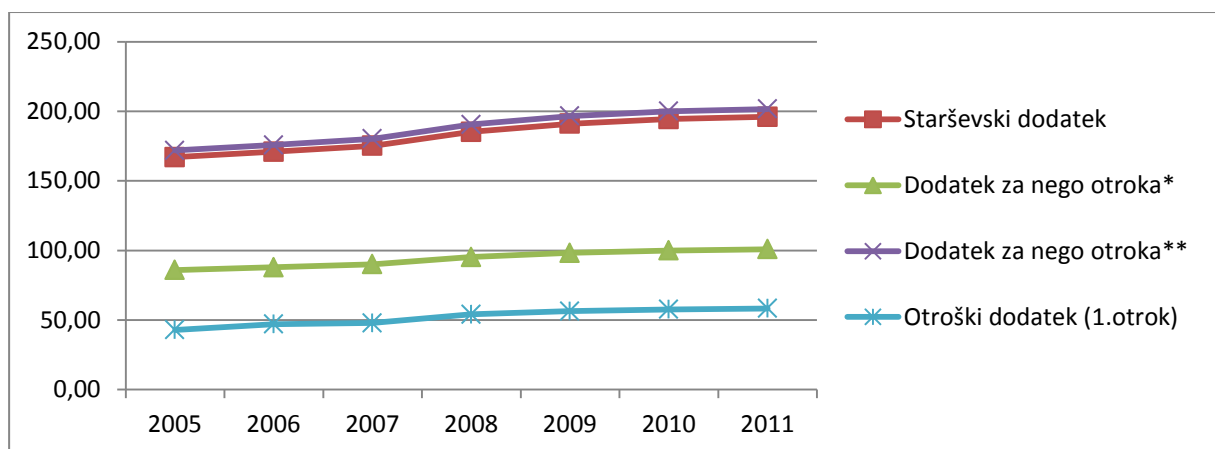
Slika 3: Povprečna višina letnih družinskih prejemkov v obdobju 2005 - 2011 (v €)

Vir: Center za socialno delo Ljubljana-Šiška, Prejemki, 2012; Statistični urad Republike Slovenije, Statistični letopis 2011.

Na Sliki 4 pa prikazujem gibanje rednih mesečnih prejemkov družin z otroki. Mednje sodijo otroški dodatek, dodatek za nego otroka in starševski dodatek.

Slika 4: Povprečna višina rednih mesečnih družinskih prejemkov v obdobju 2005 - 2011 (v €)

Vir: Center za socialno delo Ljubljana-Šiška, *Prejemki, 2012*; Statistični urad Republike Slovenij, *Statistični letopis 2011*.

Zaradi večje preglednosti, lažje primerljivosti in zajema vseh družinskih prejemkov, sem za otroški dodatek izbrala povprečno višino otroškega dodatka za prvega otroka. Dodatek za nego otroka* predstavlja dodatek za nego otroka zaradi povišanih življenjskih stroškov, medtem ko dodatek za nego otroka** predstavlja dodatek za nego otroka s težko motnjo v duševnem razvoju in težko gibalno ovirane otroke.

Iz Slik 3 in 4 je razvidno, da višina družinskih prejemkov skozi proučevano obdobje večinoma narašča. Največji dvig višine prejemka v proučevanem obdobju 2005-2011 je pri dodatku za veliko družino s tremi otroki, in sicer 58,4 eurov oziroma 2,3 odstotka.

Višine družinskih prejemkov se usklajujejo dvakrat letno in sicer prvič v mesecu juliju z rastjo cen življenjskih potrebščin v obdobju januar-junij tekočega leta in drugič v januarju z rastjo cen življenjskih potrebščin v obdobju julij-december preteklega leta po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije.

2 DRUŽINSKA POLITIKA V NEKATERIH EVROPSKIH DRŽAVAH

Države Evropske unije dajejo različne poudarke na posamezne cilje družinske politike. Nekatere imajo večji poudarek na zmanjšanju revščine s katerimi se soočajo družine z otroki, druge na spodbujanju rodnosti otrok, spet tretje na povečanju stopnje zaposlenosti žensk in usklajevanju poklicnega in družinskega življenja. V tem primeru se podpira družina, ne samo z nadomestili za stroške otrok ampak tudi omogočanje uskladitve dela in varstva otrok.

Za namen analize sem v primerjavo namenoma vključila države z različnimi tipi držav blaginje, da bi ugotovila, kateri pristop družinske politike je najbolj učinkovit. Uvodoma

najprej predstavljam značilnosti vsake države posebej, kasneje pa se bom opredelila na samo analizo primerjave paketa družinskih prejemkov med primerljivimi državami.

2.1 AVSTRIJA

Skladno z ugotovitvami Evropske zveze za družino sodi finančna podpora družinam v Avstriji med najbolj radodarne v Evropi. Po podatkih Eurostata je stopnja rodnosti nizka in sicer 1,39 otroka na žensko. Stopnja zaposlenosti žensk je visoka, vendar pa veliko žensk dela s krajšim delovnim časom. Usklajenost med poklicnim in družinskim življenjem je prednostna naloga družinske politike v Avstriji, ki trenutno ponuja tako finančne kot nefinančne ukrepe za lažje usklajevanje poklicnega in družinskega življenja. Avstrija ima eno najbolj razvitih sistemov družinskih dajatev (European alliance for families, 2012).

- ***Izdatki za družinsko politiko***

Delež izdatkov socialne zaščite za podporo družinam v Avstriji po podatkih Evrostata predstavlja kar 2,8 % BDP, kar je precej več od evropskega povprečja, ki znaša 2 % BDP (Social protection, 2011).

- ***Starševski dopust in nadomestilo v sklopu starševskega varstva***

Porodniški dopust v sklopu starševskega varstva se v Avstriji začne osem tednov pred pričakovanim rojstvom in traja še osem tednov po rojstvu oziroma pri dvojčkih ali zapletenih rojstvih 12 tednov. Med dopustom so v skladu z zakonom materam zagotavlja nadomestilo iz sredstev zdravstvenega zavarovanja v višini povprečne plače zadnjih treh mesecev pred uveljavljanjem porodniškega dopusta. V Avstriji ni zakonsko določene pravice očetovskega dopusta, lahko pa očetje izkoristijo nekaj prostih dni po kolektivni pogodbi takoj po rojstvu otroka.

- ***Družinski prejemki in davčne olajšave za otroke***

Po podatkih avstrijskega Zveznega ministrstva za gospodarstvo, družino in mladino (nem. *Bundesministerium für Wirtschaft, Familie und Jugend*) imajo starši, ki so avstrijski državljani pravico do družinskih dodatkov za svoje otroke, ne glede na njihov dohodek. Otroški dodatek se spreminja glede na starost otroka. Splošni otroški dodatek znaša 105,40 eurov do otrokovega tretjega leta starosti, 112,70 eurov do otrokovega desetega leta starosti, 130,90 eurov do otrokovega 19. leta in 152,70 eurov za otroka starejšega od 19 let. Poleg osnovnega mesečnega nadomestila pa so družine upravičene do dodatka za dva otroke v višini 12,80 eurov, za tri otroke 47,80 eurov (12,80 eurov + 35,00 eurov), za štiri otroke 97,80 eurov (12,80 eurov + 35,00 eurov + 50,00 eurov) in za vsakega naslednjega otroka dodatnih 50,00 eurov. Za otroke s težjo invalidnostjo pa se izplača dodatnih 138,30 eurov na mesec (BMWFJ, 2011, 18 str.).

Z letom 2011 je za družino z otroki novost dodatek ob pričetku šole, ki znaša 100,00 eurov in se dodeli za vsakega otroka od 6. do 15. leta starosti.

Znižanje davčne obveznosti za vzdrževane otroke (nem. *Kinderabsetzbetrag*) se uveljavlja skupaj z družinskimi dodatki. To ni nadomestilo v ožjem pomenu besede ampak davčni ukrep, ki se izplača v gotovini vsem staršem, ki so upravičeni do družinskih dodatkov kot neke vrste negativnega davka in se financira iz splošnega proračuna. Znižanje davčne obveznosti za otroke znaša 58,40 evrov na otroka mesečno (BMWFI, 2011, str.19).

2.2 MADŽARSKA

Čeprav so finančni transferji družinam višji od povprečja EU ima Madžarska nizko stopnjo zaposlenosti in težje razmere za družine. Madžarska sodi med države z najnižjo stopnjo rodnosti v Evropi in sicer samo 1,32 otroka na žensko v letu 2009. Razvoj otroškega varstva in trga dela z spodbudami za pomoč staršem ob vrnitvi nazaj na delo je del vladne strategije za reševanje teh vprašanj (European alliance for families, 2012).

- ***Izdatki za družinsko politiko***

Na Madžarskem so v letu 2008 izdatki za družinske prejemke znašali kar 2,8 % BDP (Social protection, 2011).

- ***Starševski dopust in nadomestilo v sklopu starševskega varstva***

Porodniški dopust z porodniškim nadomestilom v višini 70 % povprečne bruto plače je na voljo 24 tednov po porodu. Starši, ki izpolnjujejo pogoje za prejemanje nadomestila (plačilo socialnih prispevkov zavarovanja), so upravičeni do dopusta za nego in varstvo otroka do tretjega leta starosti otroka in nadomestila za nego in varstvo otroka (mad.GYED) v višini 70 % svoje plače vendar največ 102.300 forintov (363,51 eurov) mesečno. Očetje si od decembra 2002 lahko vzamejo pet dni očetovskega dopusta, ki ga plača delodajalec, vendar mu država denar povrne (European alliance for families, 2012).

- ***Družinski prejemki in davčne olajšave za otroke***

Otroški dodatek na Madžarskem je mesečni dodatek za stroške šolanja in izobraževanja za otroke v družini. Do otroškega dodatka so upravičeni biološki starši, posvojitelji, rejniki, vajeniški mojster, skrbniki in vse osebe, pri katerih otrok začasno živi, vendar najdlje do otrokovega dopolnjenega 23.leta starosti. Otroški dodatek se ne dodeli za študente, vpisane v visokošolsko izobraževalno ustanovo. Otroci, ki začasno prebivajo zunaj družine zaradi šolanja na Madžarskem ali v tujini ali zaradi zdravljenja, se obravnava kot če bi živeli doma. Mesečni otroški dodatek za enega otroka znaša 12.200 forintov (43,35 eurov), za drugega otroka 13.300 forintov (47,26 eurov) in 16.000 forintov (56,85 eurov) za tretjega in vsakega naslednjega otroka (Hungarian Central Statistical Office, 2012).

Do dodatka za varstvo otroka so upravičeni starši, rejniki in skrbniki otroka, ki ga vzgajajo pod svojo streho, dokler le-ta ne dopolni starosti treh let, ali za dvojčka do konca prvega leta njunega obveznega šolanja ali za kronično bolnega ali težko invalidnega otroka do starosti

desetih let. Višina mesečnega dodatka za varstvo otroka ni odvisna od števila otrok in je enaka minimalni starostni pokojnini.

Dodatek za vzgojo otroka se izplača staršem, rejnikom in skrbnikom, ki v svojem gospodinjstvu vzgajajo tri mladoletne otroke ali več. Do tega dodatka so upravičeni od trenutka, ko najmlajši od otrok dopolni tri leta, in dokler ta ne dopolni osem let. Višina mesečnega dodatka za vzgojo otroka ni odvisna od števila otrok in je enaka minimalni starostni pokojnini. Dodatek za varstvo otroka in dodatek za vzgojo otroka se izključujeta.

Pomoč za nego in varstvo otroka lahko dobi tisti od staršev, ki se po sistemu zdravstvenega zavarovanja šteje za upravičenca (mati ali oče) do otrokovega drugega leta starosti. Ta pomoč se izplača enemu od staršev po izteku obdobja, za katero je bilo dodeljeno porodniško nadomestilo. Pomoč za nego in varstvo otroka znaša 70 % povprečnih dnevniških bruto osebnih prejemkov v prejšnjem letu, vendar ne sme preseči 70 % dvakratnika minimalne plače. (Evropska Komisija, 2011a).

V začetku leta 2011 je bila uvedena družinska davčna olajšava (v obliki odbitka pred obdavčljivo osnovo) (angl. *Family Tax Allowance*). Mesečni znesek 62.500 forintov (222,09 eurov) se odšteje od davčne osnove za družino z enim otrokom in 206.250 forintov (732,89 eurov) na otroka za družine s tremi ali več otroki (European alliance for families, 2012).

2.3 ITALIJA

V Italiji se zdi, da morajo ženske zaradi same ureditve starševskega dopusta in socialnih prejemkov izbirati med poklicnim in družinskim življenjem. Rezultat tega so: nizka stopnja zaposlenosti žensk, nizka stopnja rodnosti (1,41 otroka na žensko v letu 2008) in eden najvišjih deležev otrok izpostavljenih tveganju revščine v EU (European alliance for families, 2012).

- ***Izdatki za družinsko politiko***

Izdatki za družinske prejemke znašajo 1,2 % BDP (Social protection, 2011).

- ***Starševski dopust in nadomestilo v sklopu starševskega varstva***

V Italiji imajo nizka plačila za starševski dopust. Porodniški dopust traja 20 tednov z nadomestilom v višini 80 % zadnje plače. Izjema so ženske, zaposlene v javnem sektorju, ki prejmejo 100 % nadomestilo. Za koriščenje porodniškega dopusta imajo dve možnosti, in sicer štiri tedne pred rojstvom in 16 tednov po rojstvu ali osem tednov pred rojstvom in 12 tednov po rojstvu otroka. Dodatno imajo starši možnost koriščenja starševskega dopusta za obdobje 10. mesecev do otrokovega osmega leta starosti. Očetje lahko uveljavljajo očetovski dopust za največ šest mesecev z nadomestilom v višini 30% zadnje plače (European alliance for families, 2012).

V Italiji še vedno prevladuje tradicionalen pogled na delitev vlog pri vzgoji otrok. 75 % obveznosti glede varstva otrok v gospodinjstvih je na ženski strani. Poleg tega je delež žensk, ki naleti na nestrinjanje delodajalca ob nosečnosti še vedno pomemben. 2 % žensk je izgubilo službo zaradi nosečnosti in 7,6 % jih je odstopilo (Giaccone, 2006).

Zaradi navedenega je izkoriščenje starševskega dopusta nizko tako med ženskami kot med moškimi. Glede na poročilo italijanske nacionalne raziskave se je le 40 % žensk in 5 % moških upravičenih do starševskega dopusta, zanj tudi odločilo. Med razlogi za tako nizko koriščenje starševskega dopusta sodijo nizke stopnje nadomestil za čas odsotnosti z dela, neodobritev dopusta s strani delodajalcev in pomanjkanje informacij (European alliance for families, 2012).

- ***Družinski prejemki in davčne olajšave za otroke***

Otroški dodatki predstavljajo glavni družinski prejemek družin z otroki. Pravico do teh lahko uveljavljajo zaposleni in osebe, ki prejemajo pokojnino ali nadomestila iz socialne varnosti, ki izhajajo iz plačane zaposlitve in so upravičeni do družinskih prejemkov.

Mesečni otroški dodatek na družino se giblje med 10 eurov in 258 eurov, odvisno od dohodka staršev in števila družinskih članov, pri čemer se za dohodek zahteva, da vsaj 70 % vsega dohodka izhaja iz plačane zaposlitve. Prav tako so prejemki odvisni glede na fizično stanje otroka in stanu staršev. Družina z nizkimi dohodki s tremi otroki prejme 124,89 eurov mesečno.

Znižanje davčne obveznosti za vzdrževane otroke je odvisno od števila otrok in dohodka. Le-te ugodnosti so deležne predvsem enostarševske družine, družine z več otroki in družine z otroki do tretjega leta starosti.

2.4 ŠVEDSKA

Na Švedskem so starši glede na ostale evropske države med najbolj uspešnimi pri usklajevanju dela in družinskih obveznosti. Sodijo med države EU z najvišjo stopnjo zaposlenosti žensk in mater ter najnižjo stopnjo tveganja revšine otrok. Družinska politika je namenjena podpori modela dvostarševske družine in zagotavljanja enakih pravic in obveznosti na področju družine in dela za ženske in moške. Glavni dejavniki uspešne družinske politike so: radodaren obseg družinskih prejemkov, prilagodljivost dopusta in delovnega časa za starše z majhnimi otroki, cenovno dostopno in visoko kakovostno otroško varstvo. Cilj Švedske družinske politike z vidika finančne plati je prispevati k izboljšanju pogojev za dobro življenjskega standarda za vse družine z otroki, večja svoboda izbire in krepitev vloge staršev (European alliance for families, 2012).

- ***Izdatki za družinsko politiko***

Na Švedskem izdatki za družinske prejemke znašajo 3 % BDP tako, da sodi med članice EU z najvišjim deležem (Social protection, 2011).

- ***Starševski dopust in nadomestilo v sklopu starševskega varstva***

Švedska ima zelo razvit in fleksibilen sistem za starševski dopust, ki omogoča in spodbuja oba starša. Mati in oče sta skupaj upravičena do 16 mesecev plačanega dopusta na otroka. Od tega 13 mesecev prejemata nadomestilo v višini 80 % prejšnjega povprečnega dohodka z zgornjo mejo približno 428.000 švedskih kron (49.793,50 eurov) na leto (podatek za leto 2011) in preostale tri mesece pavšalno nadomestilo v višini 180 švedskih kron (20,94 eurov) na dan. Vsak od staršev ima osebno, prenosljivo pravico do dveh mesecev plačanega starševskega dopusta (od skupno 16 mesecev). Preostalih 12 mesecev se lahko deli med staršema. Pravica do zadržanosti z dela za polni delovni čas je omejena do otrokovega 18. meseca. Potem je za večje zmanjšanje števila delovnih ur potrebno koriščenje starševskega dopusta. Starši imajo pravico, da zmanjšajo svoj delovni čas tudi do 25 % brez koriščenja starševskega dopusta, do otrokovega osmega leta starosti oziroma do konca prvega leta šole.

Kljub pozitivnim posledicam vključenosti očetov v varstvo otrok je koriščenje starševskega dopusta še vedno v večini koriščeno s strani mater. Delež očetov na Švedskem, ki koristijo starševski dopust je približno 22 % celotnega obsega koriščenega dopusta, kar je še vedno nekaj več od evropskega povprečja. Kot gospodarska spodbuda materam in očetom za bolj enakopravno delitev varstva otrok in boljšo udeležbo mater v poklicnem življenju je švedska vlada julija 2008 med družinsko politiko vključila "bonus enakopravnosti spolov" (angl. *Gender equality bonus*). Bonus se izvaja v obliki znižanja davčne obveznosti za starše, ki si bolj enakomerno delijo starševske prejemke in znaša največ 13.500 švedskih kron (1.570,59 eurov) na otroka (European alliance for families, 2012).

- ***Družinski prejemki in davčne olajšave za otroke***

Splošni družinski dodatki se izplačujejo za otroke s stalnim prebivališčem na Švedskem. Družinski dodatki niso odvisni od premoženjskega stanja upravičenca. Švedska zakonodaja daje občinam pravico do uvedbe, financiranja in izvajanja občinskih dodatkov za nego otroka. Starši lahko zaprosijo za dodatek, če imajo v občini stalno prebivališče in so zakoniti skrbniki otroka. Dodatek je mogoče kombinirati s plačano zaposlitvijo, ne pa z drugimi nadomestili iz socialne varnosti, povezanimi z brezposelnostjo, boleznijo, starševstvom ali starostjo. Pri rojstvu ali posvojitvi otroka se izplača denarno starševsko nadomestilo, ki staršem omogoča, da relativno dolgo ostanejo doma z otrokom. Če morajo starši za krajše časovno obdobje vzeti dopust za nego otroka, ki je na primer bolan, lahko prejmejo začasno starševsko denarno nadomestilo. Poleg tega imajo družine z vzdrževanimi otroki pravico do dodatka za šolanje in stanovanjskega dodatka. Splošni družinski dodatek se izplačuje od meseca po rojstvu otroka do konca četrtega leta, ko otrok dopolni 16 let. Ta dodatek znaša 1.050 švedskih kron (122,16 eurov).

Podaljšani družinski dodatek se izplačuje po dopolnjenem 16. letu starosti otroka, če otrok še vedno obiskuje osnovno ali podobno šolo. Ta dodatek se izplačuje do konca meseca, v katerem otrok konča šolanje.

Dodatek za veliko družino se avtomatično izplačuje osebi, ki prejema splošne družinske dodatke za dva ali več otrok. Pod določenimi pogoji se lahko pri dodelitvi tega dodatka upoštevajo tudi otroci, stari več kot 16 let, ki študirajo in jim študij daje pravico do podaljšanega družinskega dodatka ali do dodelitve denarne pomoči za študij. Dodatek za veliko družino se izplačuje najdlje do konca junija v letu, ko študent dopolni 20 let.

Dodatek za nego otroka ni obdavčljiv in se lahko dodeli za otroke, starejše od enega leta in mlajše od treh let. Pri posvojenih otrocih se dodatek lahko izplačuje do otrokovega petega rojstnega dneva, in sicer največ za pet let. Najvišji znesek za nego otroka je 3.000 švedskih kron (349,02 eurov) (Evropska komisija, 2011b).

Na Švedskem imajo tudi t.i. štipendijski dodatek za otroke med 16. in 20. letom, ki redno obiskujejo srednjo šolo, se izplačuje mesečna štipendija v višini 1.050 švedskih kron (122,16 eurov). Če imajo starši ali otrok nizke dohodke, se lahko dodeli dodatni znesek, ki je odvisen od premoženjskega stanja.

Posebnost pa je na Švedskem tudi tako imenovani stanovanjski dodatek kot eno izmed oblik pomoči, ki se lahko dodelijo družinam z vzdrževanimi otroki. Stanovanjski dodatek je sestavljen iz dveh delov. Prvi del je posebna pomoč za otroke, ki živijo pri starših. Znesek te pomoči je odvisen od števila otrok v družini in družinskih dohodkov. Drugi del je neposredno povezan s stanovanjskimi stroški in se izplačuje samo osebam s stalnim prebivališčem na Švedskem. Dodatek, ki se izračuna le glede na število otrok, se imenuje poseben dodatek za otroke, ki živijo pri svojih starših. Ta dodatek se izplačuje mesečno in zanaša največ 950 švedskih kron (110,52 eurov) za družine z enim otrokom, največ 1.325 švedskih kron (154,15 eurov) za družine z dvema otrokoma in največ 1.750 švedskih kron (203,59 eurov) za družine s tremi ali več otroki.

2.5 VELIKA BRITANIJA

V primerjavi s povprečjem EU so izdatki za družinske prejemke v Veliki Britaniji relativno nizka in stopnja tveganja revščine otrok visoka. Zaradi tega Velika Britanija išče možnosti za znižanje stopnje brezposelnosti in se spopada z reševanjem vprašanja revščine gospodinjstev. Zakon o otroškem varstvu iz leta 2006 zahteva, da vse lokalne oblasti v Veliki Britaniji zagotavljajo zadostno varstvo otrok, katerih starši so zaposleni za polni delovni čas. Za zagotavljanje podpore družinam, ki jo najbolj potrebujejo, je vlada ustanovila vzgojno varstvene centre (angl. *Sure Start Children's Centres*). Le-ti nudijo različne nasvete in podporo staršem in skrbnikom otrok. Njihove storitve so na voljo staršem od časa nosečnosti do obdobja, ko gre njihov otrok v šolo. Storitve, ki jih vključujejo so: družinska podpora, zdravstvena oskrba, nasveti in podpora za ozaveščanje staršev (European alliance for families, 2012).

- ***Izdatki za družinsko politiko***

Izdatki za družinsko politiko znašajo 1,6 % BDP (Social protection, 2011).

- ***Starševski dopust in nadomestilo v sklopu starševskega varstva***

V Veliki Britaniji imajo zelo radodaren porodniški dopust; zaposlene ženske v Veliki Britaniji so upravičene do 52 tednov porodniškega dopusta. Leto porodniškega dopusta je na voljo za vse zaposlene, ne glede na to, kako dolgo so bili v delovnem razmerju in koliko ur delajo. V tem času so matere upravičene bodisi do porodniškega nadomestila s strani delodajalca (angl. *Statutory Maternity Pay*; v nadaljevanju SMP) ali porodniškega nadomestila s strani države (angl. *Maternity Allowance*; v nadaljevanju MA). Za prejemanje porodniškega dopusta s strani delodajalca mora biti ženska neprekinjeno zaposlena vsaj 26 tednov (vključno s 15-im tednom pred rojstvom otroka) in mora prejemati vsaj 102 britanskih funtov (127,25 eurov) povprečne plače tedensko. Za upravičenost do MA, ženska (a) ne sme biti upravičena do SMP, (b) mora biti zaposlena ali samozaposlena vsaj 26 tednov v zadnjih 66 tednov pred rojstvom otroka in (c) njena povprečna plača mora biti vsaj 30 britanskih funtov (37,4 eurov) na teden v kateremkoli obdobju 13-tih tednov v zadnjih 66 tednov.

Za izpolnjevanje pogojev za prejemanje porodniškega nadomestila s strani države, ženska ne sme biti zaposlena ali samozaposlena vsaj 26 tednov v 66.tednih pred rojstvom otroka. To porodniško nadomestilo znaša v povprečju 30 britanskih funtov (37,43 eurov) tedensko, ki jih prejema 13 tednov v obdobju 66.tednov pred rojstvom otroka. Porodniško nadomestilo s strani delodajalca SMP ali države MA se izplačujejo 39 tednov. Pri SMP dobijo upravičenke 90 % povprečne plače v prvih šestih tednih. Temu sledi 33 tednov v katerih prejema tedensko manjšega od dveh zneskov: (1) 90 % svoje povprečne tedenske plače oz. (2) fiksni znesek v višini 128,73 britanskih funtov (160,59 eurov), in to za celotno obdobje 39 tednov.

Očetje imajo pravico do dvotedenskega očetovskega dopusta skupaj z zakonsko določenim nadomestilom (angl. *Statutory Paternity Pay*), ki je opredeljen na enak način kot nadomestilo za matere. Očetje imajo prav tako pravico do 13 tednov neplačanega starševskega dopusta do otrokovega petega leta starosti. Za dodaten dopust je potreben dogovor in soglasje delodajalca. Nova pravica do očetovskega dopusta in dodatnega plačila je bila uvedena z aprilom 2011. Dodaten očetovski dopust daje očetom pravico do šest-mesečnega dopusta za nego in varstvo otroka, potem ko se mati vrne na delo. Očetovski dopust se izplača pred iztekom 39 tedna plačanega porodniškega dopusta matere, ki dejansko omogoča delitev plačanega dopusta (European alliance for families, 2012).

- ***Družinski prejemki in davčne olajšave za otroke***

Otroški dodatek v Veliki Britaniji je denarni prejemek, do katerega so upravičeni starši, če vzdržujejo enega ali več otrok, mlajših od 16 let ali mlajših od 20 let, če se otrok izobražuje s polno časovno obveznostjo (z izjemo univerzitetnega študija ali kakšne druge oblike visokošolskega izobraževanja) ali če je na priznanem neplačanem usposabljanju. Ta dodatek ni pogojen s plačevanjem prispevkov, vendar morajo imeti starši in otroci stalno prebivališče v Združenem kraljestvu. Višina otroškega dodatka znaša 20,30 britanskih funtov (25,32 eurov) tedensko za najstarejšega otroka do starosti 16 let ali 20.leta, če je otrok v ustreznem

izobraževanju ali usposabljanju in 13,40 britanskih funtov (16,72 eurov) tedensko za vsakega naslednjega otroka (Evropska Komisija, 2011c).

V Veliki Britaniji imajo tudi t.i. rejniški (angl. *Guardian*) dodatek, definiran kot neobdavčeni denarni prejemek oseb, ki vzgajajo otroke, katerih starši so umrli. V določenih okoliščinah je prejemek ob izpolnjevanju pogojev, kjer je pokojen eden od staršev.

Družine z nizkimi dohodki v Veliki Britaniji so upravičene do splošnega znižanja davka (angl. *Tax credit*) in še posebej za vzdrževane otroke (angl. *Child tax credit*). Od aprila 2011 je bilo približno 6 milijonov družin upravičenih do družinskih davčnih ugodnosti. Višina davčne ugodnosti je odvisna od družinskega dohodka, za leto 2009-10 v povprečju 4.380 britanskih funtov (5.464,07 eurov). Da bi zagotovili dobro usmerjeno in cenovno ugodno podporo je vlada omejila upravičenost samo na gospodinjstva z zaslužkom do 40.000 britanskih funtov (49.900,20 eurov) letno. Spremembe družinskih davčnih olajšav so napovedane za obdobje 2012-13. (European alliance for families, 2012)

3 PRIMERJAVA PAKETA DRUŽINSKIH PREJEMKOV

V zadnjem delu diplomskega dela sledi primerjava paketa družinske politike med izbranimi državami članicami EU. Analizo ureditve družinske politike, položaja družine in otrok začnemo na podlagi štirih glavnih kazalnikov iz OECD-jeve baze podatkov, in sicer: (i) struktura družin, (ii) položaj družine na trgu dela, (iii) javna poraba za družine z otroci in (iv) stopnja tveganja revščina otrok (OECD family database, 2012).

(i) Struktura družin

Prvi kazalnik upošteva sestavo gospodinjstev. V tabeli 3, je prikazan delež gospodinjstev z otroki, delež parov z otroki in delež enostarševskih družin z otroki v vseh gospodinjstvih za leto 2008.

Tabela 3: Delež gospodinjstev z otroki med primerljivimi državami, 2008

Delež gospodinjstev z otroki	V vseh gospodinjstvih (v %)	Delež parov z otroki v vseh družinah z otroki (v %)	Delež enostarševskih družin v vseh družinah z otroki (v %)
Avstrija	44,7	58,8	23,8
Madžarska	51,2	60,4	23,7
Italija	54,3	66,7	17,6
Slovenija	62,6	73,6	22,4
Švedska	36,1		19,6
Velika Britanija	43,5	50,9	26,4
OECD	46,4	58,6	19,9

Vir: OECD family database, Family size and composition, 2011.

V povprečju družine z otroki predstavljajo skoraj polovico vseh gospodinjstev z otroki, od tega znaša delež enostarševskih družin povprečno petino vseh gospodinjstev z otroki. Med primerljivimi državami je največji delež gospodinjstev z otroki v Italiji, od tega delež parov z otroki znaša 66,7% in delež enostarševski družin 17,6%. Zanimiv podatek je za Švedsko, kjer je na podlagi razpoložljivih podatkov le 36,1% gospodinjstev z otroki, delež enostarševskih družin pa je blizu povprečja vseh držav OECD.

Struktura družin po številu otrok na podlagi poročila o evoluciji družine v Evropi za leto 2009 kaže na problem evropske družine v zadnjih letih zaradi socialno-ekonomskih izzivov. Evropa je po besedah poročila inštituta za družinsko politiko (IPF) zašla v "demografsko zimo" in je postala celina starejšega prebivalstva z velikim primankljajem rojstev, kar povzroča negativne gospodarske in socialne učinke. Za države to pomeni povečanje javnih odhodkov zaradi staranja prebivalstva na področju pokojnin in zdravstvenih stroškov kar bi ob posledicah razpada javnofinančnih prihodkov povezanih z primankljajem rojstev lahko privedlo do zmanjšanja ali celo do odprave socialnih prejemkov in poslabšanja države blaginje (Institut for family policies, 2009, str.4).

Za natančnejšo predstavbo med primerljivimi državami so v Tabeli 4 navedeni podatki za primerljive države EU za leto 2007.

Tabela 4: Porazdelitev družin z otroki, po številu otrok, 2007

Država	1 otrok	2 otroka	3 otroci	4 ali več otrok
<i>Avstrija</i>	50,1	37,2	10,2	2,4
<i>Madžarska</i>	49,5	36,9	10,5	3,1
<i>Italija</i>	55,2	37,9	6,10	0,8
<i>Slovenija</i>	49,7	41,5	7,20	1,6
<i>Švedska</i>	43,3	40,6	12,8	3,3
<i>Velika Britanija</i>	46,0	39,6	10,7	3,7
<i>EU-25</i>	49,5	38,9	9,00	2,6

Vir: Eurostat statistical book, Income and living conditions in Europe 2010, str.86.

Iz Tabele 4 lahko razberemo, da je najmanjši delež družin 43,3 % z enim otrokom na Švedskem, v Veliki Britaniji pa je največji delež velikih družin, kar 3,7 %. Za samo predstavbo strukture družin pa v naslednji tabeli prikazujem sestavo družin oziroma tip gospodinjstev med članicami EU.

Tabela 5: Tip gospodinjstev v katerih živijo otroci, 2007

	% otrok, ki živijo z :				% otrok v:
	Brez staršev	enim staršem	2. staršema v zunajzakonski skupnosti	dvema staršema, ki sta poročena	večgeneracijska gospodinjstva
Avstrija	2,20	14,30	7,40	76,10	7,50
Madžarska	0,80	15,34	9,90	73,90	11,60
Italija	0,80	10,20	5,20	83,90	5,00
Slovenija	0,60	10,40	19,50	69,40	13,70
Švedska	1,30	17,60	30,50	50,60	0,30
Velika Britanija	1,40	21,50	12,60	64,50	3,40
EU-25	1,20	14,10	11,00	73,80	5,40

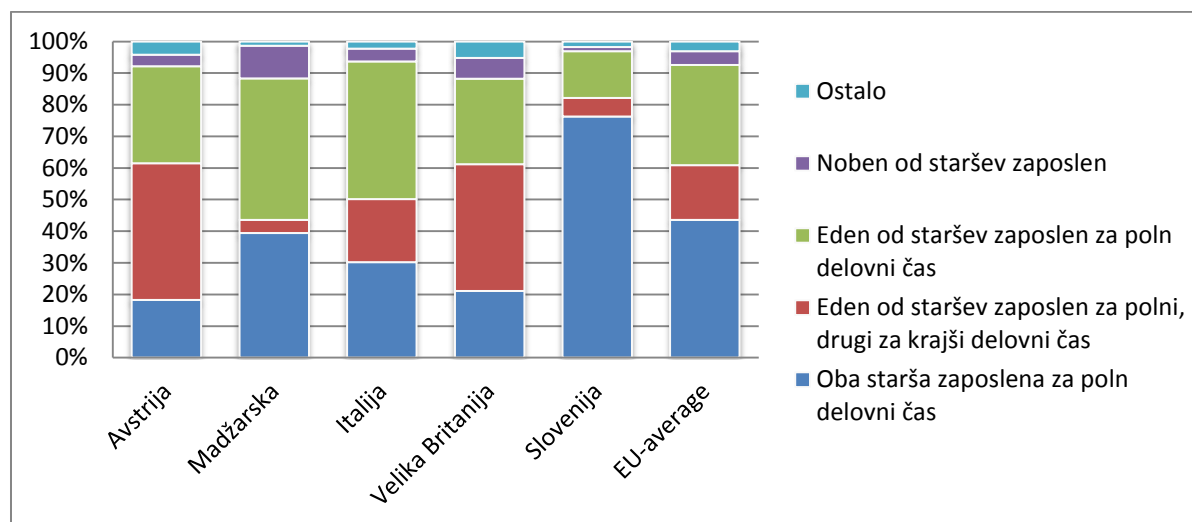
Vir: Eurostat statistical book, Income and living conditions in Europe 2010, str.87.

Iz Tabele 5 ugotavljam, da je največji delež otrok 2,2 %, ki živijo brez staršev, v Avstriji. V Veliki Britaniji imajo največji delež enostarševskih družin, kar 21,5 %. Največji delež otrok, ki živijo v družini z dvema poročenima staršema, je v Italiji.

(ii) Položaj družine na trgu dela

Naslednji kazalnik se nanaša na opredelitev položaja družine glede na zaposlitveni status staršev, ki nam prikazuje, kako so situirane družine oziroma kakšne so možnosti usklajevanja družinskega in poklicnega življenja med državami.

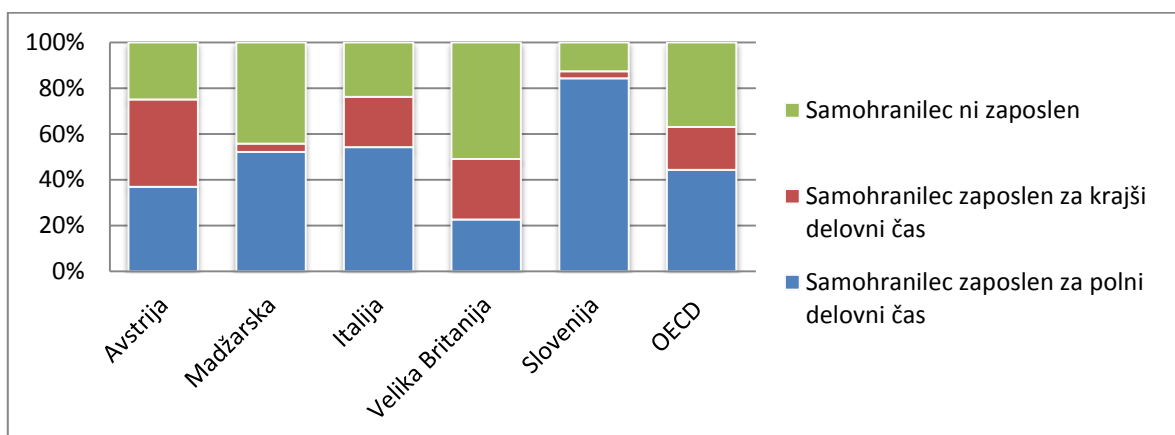
Slika 5: Zaposlitveni status dvostarševskih družin, 2008 (v %)

Vir: OECD family database, Children in families by employment status, 2011.

Iz Slike 5 je razvidno, da je bilo v letu 2008 največ brezposlenih družin na Madžarskem, kar 10,4 %. Največ zaposlenih staršev je pri nas, 76,2 %, evropsko povprečje pa znaša le 43,6 %. Na Sliki 6 je prikazan zaposlitveni status enostarševskih družin.

Slika 6: Zaposlitveni status enostarševskih družin, 2008 (v %)

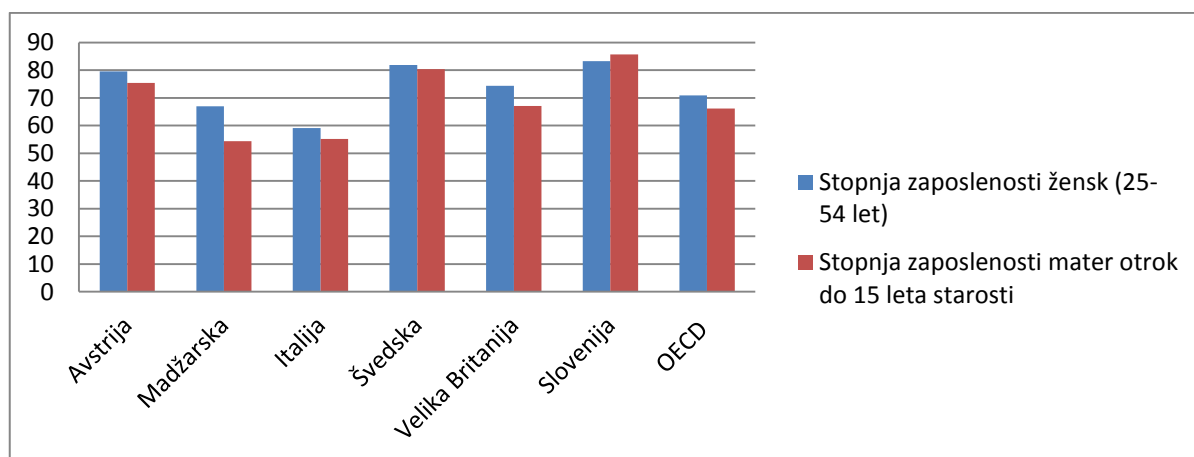

Vir: OECD family database, Children in families by employment status, 2011.

Iz Slike 6 je torej razvidna zaposlenost enostarševskih družin. V veliki Britaniji je med primerljivimi državami največji delež brezposlenih samohranilcev in sicer 50,9 %, OECD - povprečjem pa znaša 36,9 %. Tako kot pri zaposlenosti dvostarševskih družin je tudi pri enostarševskih v Sloveniji največji delež, in sicer 84,3 % (iz obeh prikazov primerjave je izuzeta Švedska zaradi nerazpoložljivosti podatkov).

V naslednjem prikazu se opredelimo na samo zaposlitev žensk in mater otrok do 15. leta starosti med primerljivimi državami.

Slika 7: Stopnja zaposlenosti žensk in mater med primerljivimi državami, 2009 (v %)

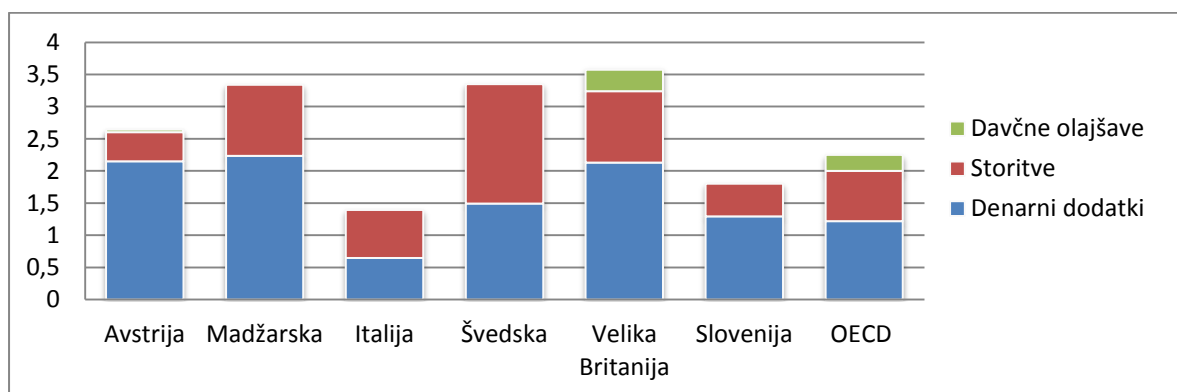
Vir: OECD family database, Children in families by employment status, 2011.

Iz Slike 7 je razvidno, da je med državami stopnja zaposlenosti mater mladoletnih otrok nekoliko nižja od povprečne zaposlenosti vseh žensk. Med njimi je Slovenija posebnost, saj je delež mater mladoletnih otrok (85,7 %) celo višji od same zaposlenosti žensk (83,2 %). Majhno razliko lahko opazimo tudi na Švedskem in sicer zaposlenost žensk je v deležu 81,9 %, od tega jih je 80,3 % mater mladoletnih otrok.

(iii) Javni izdatki za družine z otroci

Izdatki držav za namen podpore družinam je razdeljena na tri vrste prejemkov in sicer: neposredni denarni transferji (otroški dodatek, nadomestila za čas starševskega dopusta in druge vrste denarne podpore), storitve (neposredno financiranje in subvencioniranje otroškega varstva, storitve kot pomoč družinam v stiski) in davčne ugodnosti (davčne olajšave za otroke).

Slika 8: Javni izdatki za denarne transferje, storitve in davčne olajšave med primerljivimi državami, 2007 (v % BDP)

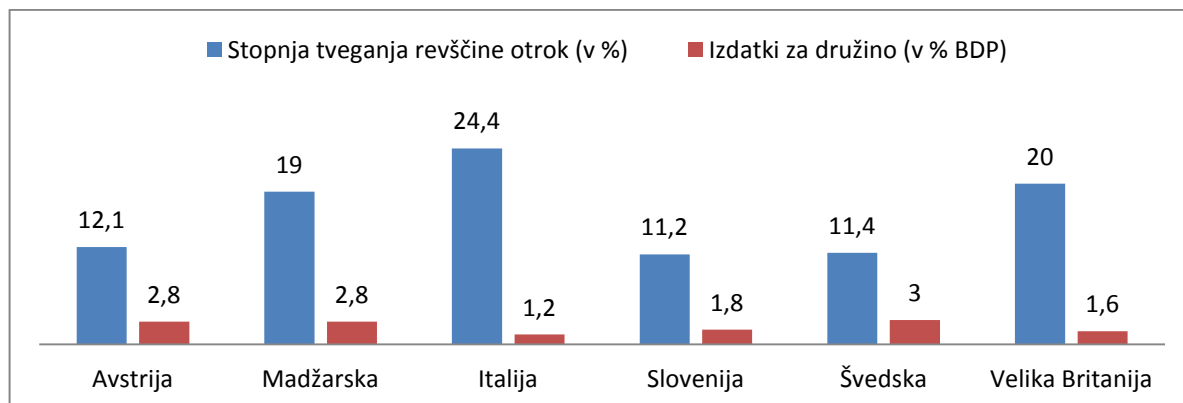
Vir: OECD family database, Public spending on family benefits, 2011.

Na podlagi Slike 8 ugotavljamo, da so družine v Italiji deležne najmanjše podpore s strani države.

(iv) Stopnja tveganja revščine otrok

Indikator stopnje tveganja revščine otrok je prav tako relevanten pokazatelj družinske politike. Merjena je v deležu vseh otrok, ki živijo v gospodinjstvih, katerih ekvivalentni dohodek je nižji od 50 % povprečja za celotno populacijo. Slika 9 nam kaže povezavo med socialnimi izdatki za družino in stopnjo tveganja revščine otrok, kako torej vpliva višja stopnja družinskih izdatkov države na nižje tveganje revščine otrok.

Slika 9: Primerjava izdatkov socialne zaščite za družino in stopnjo tveganja revščine otrok med primerljivimi državami, 2009 (v %)

Vir: European alliance for families, Statistics, 2011.

Švedska z najvišjimi izdatki, ki znašajo 3 %, ima tudi najnižjo stopnjo tveganja revščine otrok in sicer 11,2 % (povprečje EU znaša 19,9 %).

Poleg že navedenih kazalnikov same ureditve družinske politike med izbranimi državami se bom sedaj osredotočila na bolj podrobno primerjavo denarnih transferjev družinam. Tako kot v prvem poglavju za Slovenijo, lahko tudi za druge države sklop denarnih transferjev za pomoč družinam razdelimo na dva široka področja in sicer na področje starševskega dopusta in nadomestila za čas odsotnosti z dela ter na področje drugih družinskih prejemkov.

3.1 Starševski dopust in nadomestila med izbranimi državami EU

Z ureditvijo starševskega dopusta in nadomestila za čas odsotnosti skušajo države poiskati čimbolj optimalno rešitev, ki bi zadovoljila tako starše kot tudi delodajalce. Glede na različne ureditve porodniškega dopusta med državami imamo tako dva osnovna merila, in sicer: dolžina porodniškega dopusta in plačilo nadomestila za čas porodniškega dopusta. Poleg tega imajo države različno ureditev oziroma pogoje za upravičenost in stopnje plačila prispevkov v času porodniškega dopusta. Dejansko je pravica do porodniškega dopusta (v glavnem plačilo) pogojen z obdobjem zaposlitve ali plačila socialnih prispevkov. (Eurostat statistical books, 2009, str.86).

Starševski dopust je velika politična komponenta za izboljšanje dela in zasebnega življenja. Čeprav nacionalni predpisi, ki so potrdili direktivo EU o starševskem dopustu, obstajajo v vseh državah, se podrobnosti še vedno precej razlikujejo. To še zlasti velja, kar se tiče upravičenosti in višine prejetega nadomestila plače v času starševskega dopusta. Po drugi strani pa imajo delavci na starševskem dopustu pravico do vrnitve na svoje prejšnje ali primerljivo delovno mesto kažejo raziskave vseh državah. Zakonske pravice lahko dopolnjujejo politike podjetja, ki pomagajo staršem pri združljivosti družine in dela pred, med in po starševskem dopustu.

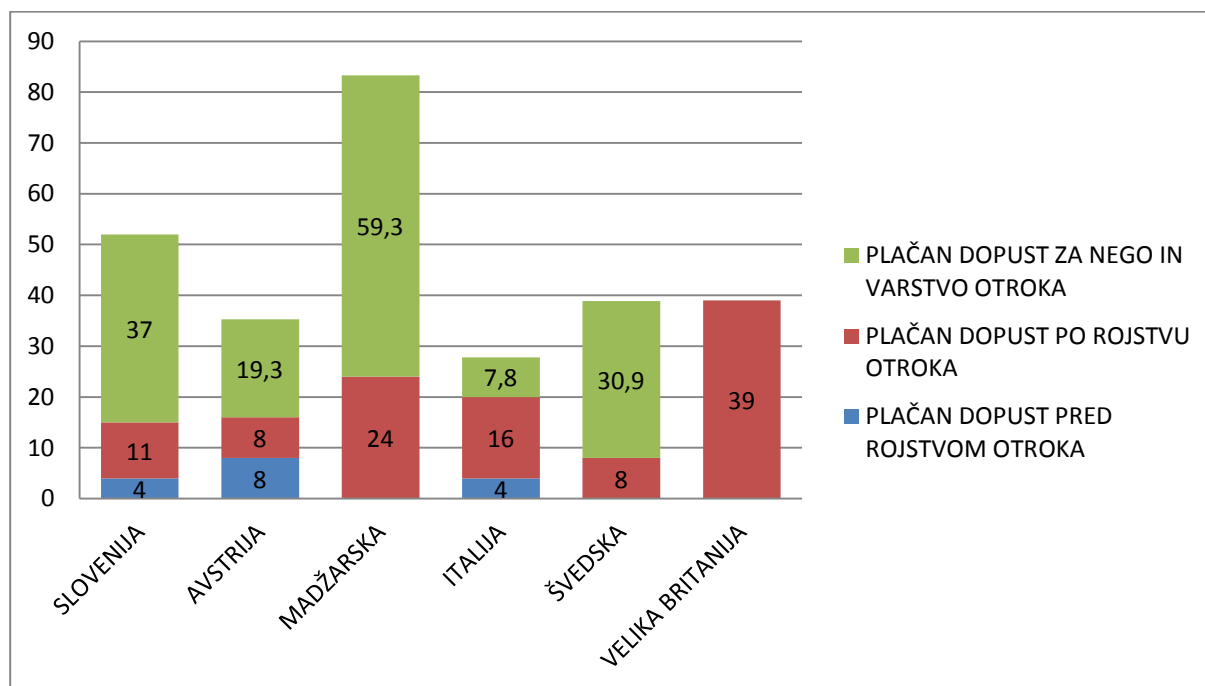
Dolžina porodniškega dopusta mora biti vsaj 14 tednov. Po evropski zakonodaji in skladno z mnenjem medicine je to najkrajši čas, da si matere v celoti opomorejo po rojstvu otroka. V letu 2007 so vse primerljive članice evropske unije več porodniškega dopusta od zakonsko določenega minimuma. Trajanje dopusta se primerja z plačilom v obliki odstotkov povprečne vlagateljeve plače, ki ga prejme vlagatelj. Porodniško nadomestilo je kar visoko v večini držav, razen v Veliki Britaniji, kjer znaša manj kot 55 % plače vlagatelja. Dolžino starševskega dopusta in starševskega nadomestila je možno združiti skupaj, za pridobitev novega kazalnika, ki izraža porodniški dopust v enakovredem številu delovnih dni, ki so v celoti plačana. V približno polovici držav članic je dopust v celoti plačan, tako dopust ki je na voljo in plačani dopusti sovpadajo. Tudi v južno evropskih državah so porodniški dopusti dolgi (ne predolgi da bi lahko odsotnost ogrozila zaposlitvenih možnosti matere) in visoko plačani. V Veliki Britaniji in na Madžarskem imajo matere na voljo večje število dni porodniškega dopusta, a je velik del le-tega neplačan. V Veliki Britaniji je plačanih 6 tednov porodniškega nadomestila vezanega na plačo matere, 33 tednov pavšalno, preostalih 13

tednov porodniškega dopusta pa matere preživijo brez nadomestila (Moss & Wall 2007, str. 274).

Države EU se še vedno razlikujejo med seboj glede zakonodaje izplačila porodniškega dopusta. V večini držav se nadomestila financirajo iz prispekov za socialno varnost, največ pa iz blagajne zdravstvenega zavarovanja. Vendar pa večina držav EU, med njimi tudi Slovenija, sistem porodniškega dopusta financira iz davčnih prihodkov (Eurostat statistical books 2010, str.86).

Očetovskega dopusta še vedno ne ponujajo vse države. Do sredine leta 2007 devet članic EU, med njimi Italija ni imela splošne zakonske pravice do očetovskega dopusta. Tudi v Avstriji ni zakonsko določene pravice očetovskega dopusta, lahko pa očetje izkoristijo nekaj prostih dni po kolektivni pogodbi takoj po rojstvu otroka. V preostalih državah se obdobje očetovskega dopusta giblje okoli dveh dni plačanega dopusta. Na Švedskem znaša plačilo očetovskega dopusta 80 % plače. Za dva tedna očetovskega dopusta v Veliki Britaniji dobijo očetje pavšalno plačilo v znesku približno 165 eurov na teden. Dolg porodniški dopust ima lahko vpliv na trg dela ženske perspektive, tak primer je Velika Britanija. Glede na to, da sem v analizo primerjave vključila le nekaj evropskih držav z različnimi ureditvami starševskega dopusta, obdobja možnosti nadomestila za čas odsotnosti z dela in posledično pokazatelja uspešnega usklajevanja poklicnega in družinskega življenja na Sliki 10 prikazujem dolžino plačanega starševskega dopusta.

Slika 10: Plačan starševski dopust pred in po rojstvu otroka med izbranimi državami (v tednih)

Vir: Council of Europe Family Policy Database, 2012.

Na Sliki 10 je grafično prikazana dolžina plačanega porodniškega dopusta pred in po rojstvu otroka na podlagi analize Sveta za evropsko družinsko politiko. Iz Slike 10 je razvidno, da imajo v Veliki Britaniji sicer najdaljše obdobje porodniškega dopusta, vendar je stopnja nadomestila med najmanjšimi, kot smo že navedli. Dopust za nego in varstvo otroka pa je najdaljši na Madžarskem.

3.2 Družinski prejemki med izbranimi državami EU

Države imajo različna merila za določanje višine otroških dodatkov. Otroški dodatki so univerzalni v Avstriji, na Madžarskem, Švedskem in v Veliki Britaniji, medtem ko je odvisnost od dohodka relevantna v Sloveniji in v Italiji. Število otrok je merilo skoraj v vseh državah kar pomeni, da se z številom otrok družinski prejemki povečujejo, razen v Italiji, kjer število otrok ne štejemo pod merilo. Starost otroka vpliva na otroški dodatek v Avstriji in Italiji medtem ko imajo druge države otroški dodatek do zakonsko določene starostne meje enak. Glede na same ugotovitve oziroma posebnosti velja omeniti, da imajo v Avstriji in na Madžarskem družine z nizkimi dohodki dodatno doplačilo tretjega in vsakega naslednjega otroka. V Italiji ugodnosti plačujejo delodajalci in so zagotovljene pod pogojem, da je vsaj 70 % obdavčljivega dohodka gospodinjstva dohodek iz zaposlitve (šteje se tudi nadomestilo za brezposelnost ali pokojnina). V Veliki Britaniji imajo fiksen znesek od drugega otroka naprej.

Otroški prejemki na vzdrževanega otroka v EU so v letu 2008 znašali v povprečju 120,00 eurov mesečno, so pa med državami precejšnje razlike v višini teh dodatkov in načinu prejemanja. Kar dve tretjini držav članic EU daje otroške dodatke univerzalno, pri preostalih pa je višina dodatkov odvisna od dohodkov. Posebnost je Francija, čeprav v analizi ni vključena, ki ima pogoj za otroški dodatek najmanj dva otroka. Otroške dodatke lahko v večini držav članic EU prejemajo v povprečju do 17. leta oziroma do 22. leta, če otroci študirajo ali so brezposelni. (Institute for family policy, 2009, str.60). Višino otroškega dodatka glede na število otrok med primerljivimi državami s konkretnimi številkami prikazujem v Tabeli 6.

Tabela 6: Višina otroškega dodatka med primerjanimi državami, 2008

Država	1.otrok (v €)	2.otrok (v €)	3.otrok (v €)	4.otrok (v €)	Zgornja starostna meja za otroke	Dohodkovna meja
<i>Avstrija</i>	140	154	217	235	18 (27)	univerzalen
<i>Madžarska</i>	46	54	80	60	18 (23)	univerzalen
<i>Italija</i>	77	77	84	92	18	68.749 €/leto
<i>Slovenija</i>	30	36	42	42	18 (26) ³	17.576 €/leto
<i>Švedska</i>	97	106	130	176	16 (20)	univerzalen
<i>Velika Britanija</i>	85	57	57	57	16 (20)	univerzalen

Vir: Institute for family policies, Report evolution of the family in Europe 2009, str.60

³ s 1.januarjem 2012 je zgornja starostna meja prejemanja otroškega dodatka za otroke (študente) v Sloveniji 18 let, ne glede na nadaljnje šolanje.

Primerjava višine otroškega dodatka na odvisnega otroka med primerljivimi državami EU kaže, da je v Avstriji najvišji prejemek že za prvega otroka in sicer v višini 140 eurov. V Italiji je prejemanje otroškega dodatka omejeno le na dohodkovno šibkejšo družino, znesek za prvega otroka pa znaša le 77 eurov.

Ker je moj namen diplomskega dela oceniti pomen družinskih prejemkov v celotnih dohodkih družin, v Tabeli 7 prikazujem dva primera. Izbrala sem družino z dvema in družino s tremi otroki in prikazala delež tega prejemka glede na povprečno mesečno plačo.

Tabela 7: Višina otroškega dodatka za družino z dvema in s tremi otroki, 2008

Država	Družina z dvema otrokoma (v €)	% povprečne mesečne plače	Družina s tremi otroci (v €)	% povprečne mesečne plače
<i>Avstrija</i>	194	5,99	511	15,78
<i>Madžarska</i>	100	14,44	180	25,98
<i>Italija</i>	154	7,03	238	10,85
<i>Slovenija</i>	66	5,02	108	8,21
<i>Švedska</i>	203	6,00	333	9,84
<i>Velika Britanija</i>	142	4,09	199	5,73

*Vir: Institute for family policies, Report evolution of the family in Europe 2009, str.60;
OECD Family database, The family support calculator, 2008.*

Iz Tabele 7 je razvidno, da so največje ugodnosti otroškega dodatka deležne družine na Švedskem in v Avstriji. Na Madžarskem družina z dvema otrokoma prejema relativno majhen otroški dodatek 100 eurov, vendar je v deležu povprečne plače na Madžarskem relativno visok znesek in znaša kar 14,4 % povprečne mesečne plače.

S temi ugotovitvami se lahko samo potrdijo dognanja skozi celotno diplomsko delo glede ureditve in velikosti paketa ugodnosti družinam med primerljivimi državami. Seveda pa ne gre zanemariti vpliva finančne krize na področje socialnih transferjev družinam, ki jih v analizi nisem posebej poudarjala.

SKLEP

Namen diplomskega dela je bil opredeliti pomen družinskih prejemkov in ugotoviti, kateri pristop družinske politike je najboljši in ima najmanjše posledice za zagotavljanje učinkovite javne politike pri soočanju s trenutnimi gospodarskimi razmerami v Sloveniji in izbranimi državami Evropske unije.

Proces raziskovanja je vključeval: opredelitev ureditve paketa družinskih ugodnosti v Sloveniji z aktualnimi spremembami zakonodaje; analizo gibanja števila upravičencev, višine posameznih družinskih prejemkov, delež izplačil za ta namen v Sloveniji v zadnjem

desetletju; opredelitev družinske politike v analizo vključenih držav Avstrije, Madžarske, Italije, Švedske in Velike Britanije; primerjavo paketa družinskih ugodnosti med izbranimi državami s pomočjo štirih glavnih kazalnikov: struktura družin, položaj družine na trgu dela, javne politike za podporo družinam in revščina otrok in primerjavo starševskega dopusta, starševskega nadomestila in družinskih prejemkov.

Slovenija ima aktivno družinsko politiko za izboljšanje ravnotežja med poklicnim in zasebnim življenjem. Pozitivna posledica le-te je najvišja stopnja zaposlenosti mater majhnih otrok med državami EU. Družinska politika staršem v Sloveniji ponuja koriščenje plačanega starševskega dopusta, ki jo dopolnjujejo politike podjetij in s tem omogočajo združljivost družine in dela na ravni povprečja držav članic EU. Glede na zadnje uveljavljene spremembe zakonodaje, zaradi potrebe uravnoteženja javnih financ se je obseg paketa družinskih ugodnosti nekoliko zmanjšal predvsem zaradi znižanja starostne meje otrok pri upravičnosti do prejemanja otroškega dodatka in dodatka za velike družine.

Kazalniki, ki sem jih pri metodi primerjave soočanja držav pri socialno-ekonomskih izzivih na področju ureditve družinske politike vzela pod drobnogled, prikazujejo osnovno sliko položaja družin evropskih držav. Švedska je država, ki za namen družinskih ugodnosti namenja večji del izdatkov skupnega bruto domačega proizvoda, zato imajo večjo vključenost staršev na trgu dela z večjo stopnjo zaposlenosti mater majhnih otrok, manjšo stopnjo tveganja revščine otrok in omogočajo lažjo usklajenost poklicnega in družinskega življenja. Švedska je torej država, ki ima zmagovalno kombinacijo učinkovite družinske politike z najboljšimi pogoji za uspešno usklajevanje družinskega in poklicnega življenja.

LITERATURA IN VIRI

1. BMWFJ. Bundesministerium für Wirtschaft, Familie und Jugend (2011). Familienbeihilfe, Mehrkindzuschlag. Najdeno 2. septembra 2012 na spletnem portalu http://bmwa.cms.apa.at/cms/content/attachments/0/1/2/CH0617/CMS1201615714755/familienbeihilfe_mehrkindzuschlag_neu_homepage.pdf
2. Center za socialno delo Ljubljana-Šiška. (2012). Prejemki. Najdeno 21. aprila 2012 na spletnem portalu <http://www.csd-lj-siska.si/prejemki/prejemki.asp>
3. *Center za socialno delo Maribor*. Najdeno 21. aprila 2012 na spletnem portalu <http://csd-mb.si/sl/page/view/Ocetje>
4. *Council of Europe Family Policy Database*. Najdeno 11.maja 2012 na spletnem portalu http://www.coe.int/t/dg3/familypolicy/database/default_en.asp
5. *European Alliance for Families*. Najdeno 2. septembra 2012 na spletnem portalu http://europa.eu/familyalliance/countries/slovenia/index_en.htm
6. Eurostat statistical books. (2009). Reconciliation between work, private and family life in the European Union. Luxembourg. Office for Official Publications of the European Communities. 145 str. Najdeno 26.maja na spletnem portalu http://genet.csic.es/sites/default/files/documentos/biblioteca/MARGHERITA,ODORCHAI,BOSCH-EUROSTAT_Reconciliation%20between%20work,%20private%20and%20family%20life.pdf
7. Eurostat Statistical books. (2010). Income and living conditions in Europe. Luksemburg. Publications Office of the European Union. Najdeno 10.avgusta 2012 na spletnem portalu http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-31-10-555/EN/KS-31-10-555-EN.PDF
8. Evropska komisija. (2011a) Zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje: Vaše pravice iz socialne varnosti na Madžarskem. Najdeno 20.maja 2012 na spletnem portalu http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Hungary_sl.pdf
9. Evropska komisija. (2011b) Zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje: Vaše pravice iz socialne varnosti na Švedskem. Najdeno 20.maja 2012 na spletnem portalu http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Sweden_sl.pdf

10. Evropska komisija. (2011c) Zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje: Vaše pravice iz socialne varnosti v Združenem Kraljestvu. Najdeno 20.maja 2012 na spletnem portalu http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20UK_sl.pdf
11. Giaccone, M. (2006). Gender and work, Social protection. Najdeno 10. avgusta 2012 na spletnem portalu <http://www.eurofound.europa.eu/ewco/2006/03/IT0603NU04.htm>
12. *Hungarian Central Statistical Office*. (2012). Najdeno 10.junija 2012 na spletnem portalu http://www.ksh.hu/social_protection
13. Institute for family policies. (2009). Report evolution of the family in Europe 2009. Najdeno 12.avgusta 2012 na spletnem portalu <http://www.scribd.com/doc/22418149/Report-Evolution-on-the-Family-in-Europe-2009>
14. Kump, N. (2011). Ocena učinkov reforme socialnih transferjev v Sloveniji s statističnim mikrosimulacijskim modelom. *IB revija* 3 (2011), 45-55.
15. Moss, P., & Wall, K. (2007). International Review of Leave Policies and Related Research 2007. *Employment Relations Research Series No.80.*, 302 str. Najdeno 15.septembra na spletnem portalu <http://www.bis.gov.uk/files/file40677.pdf>
16. *OECD family database*. Najdeno 8.maja 2012 na spletnem portalu <http://www.oecd.org/social/socialpoliciesanddata/oecdfamilydatabase.htm>
17. Sklep o usklajenih višinah transferjev, ki so določeni v nominalnih znaskih ter o odstotku uskladitve drugih transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji od 1.julija 2011. Uradni list RS, št.57/2011
18. *Social protection*. Najdeno 20.decembra 2011 na spletnem portalu http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/social_protection/data/main_tables
19. *Starševsko varstvo in družinski prejemki* (2012). Najdeno 10.maja 2012 na spletnem portalu http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/starsevsko_varstvo_in_druzinski_prejemki/
20. Statistični urad Republike Slovenije. (2012). Statistični letopis Republike Slovenije 2011. Najdeno 8.maja 2012 na spletnem portalu <http://www.stat.si/letopis/LetopisVsebins.aspx?poglavje=10&lang=si&leto=2011>
21. Stropnik, N. (1997). *Ekonomski vidiki starševstva*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

22. Stropnik, N., & Sambt J. (2007). *Parental leave and child allowances: Attitudes, preferences and possible impact*. Ljubljana: Inštitut za ekonomska raziskovanja.
23. Stropnik, N., & Šircelj, M. (2008). Slovenia: Generous family policy without evidence of any fertility impact. *Demografic research, volume 19, article 26*, Institute for Demographic reserch, Germany. Najdeno 20.septembra 2012 na spletnem portalu <http://www.demographic-research.org/volumes/vol19/26/19-26.pdf>
24. Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih ZSDP. Uradni list RS, št. 97/2001
25. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih ZSDP-A. Uradni list RS, št.76/2003
26. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih ZSDP-B. Uradni list RS, št.47/2006
27. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih ZSDP-UPB2. Uradni list RS, št. 110/06-UPB2, 10/08
28. Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev ZUPJS. Uradni list RS, št.62/2010
29. Zakon za uravnoteženje javnih financ ZUJF. Uradni list RS, št.40/2012
30. Zakona o prespevkih za socialno varnost. Uradni list RS, št.5/96, 18/96 - ZDavP, 34/96, 87/97, 3/98, 106/99 - ZPIZ-1, 81/00, 97/01 - ZSDP, 97/01

PRILOGE

Priloga 1: Število upravičencev družinskih prejemkov v Sloveniji v obdobju 2000 - 2010

Tabela 1: Število upravičencev posameznega družinskega prejemka v obdobju 2000-2010

Leto/Vrsta prejemka	Otroški dodatek	Pomoč ob rojstvu otroka	Starševski dodatek	Dodatek za nego otroka	Dodatek za veliko družino	Delno izplačilo za izgubljeni dohodek
2000	247.505	18.083	2.452	4.731	-	-
2001	248.996	16.101	2.317	4.806	-	-
2002	245.077	18.308	2.175	5.219	24.653	-
2003	240.072	16.746	2.498	5.263	24.363	164
2004	235.418	17.811	2.808	5.325	24.419	280
2005	228.962	17.980	2.833	5.402	24.965	328
2006	228.935	19.190	3.014	5.530	26.505	429
2007	227.760	19.924	3.025	5.683	28.132	438
2008	225.257	21.111	2.841	5.957	28.830	488
2009	225.495	19.906	2.790	6.022	29.287	530
2010	221.585	20.807	2.747	5.992	30.001	577
(-) družinski prejemek še ni v veljavi						
* podatek za število otrok						

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, Statistični letopis 2011.

Priloga 2: Izplačana sredstva za družinske prejemke v Sloveniji v obdobju 2000 - 2010*Tabela 2: Izplačana sredstva za družinske prejemke v obdobju 2000-2010 (v mio €)*

Leto/Vrsta prejemka	Otroški dodatek	Pomoč ob rojstvu otroka	Starševski dodatek	Dodatek za nego otroka	Dodatek za veliko družino	Delno izplačilo za izgubljeni dohodek
2000	187,38	2,21	2,53	3,01	-	-
2001	200,58	2,12	2,59	3,45	-	-
2002	214,74	3,84	3,26	4,90	2,49	-
2003	230,41	3,76	4,70	5,83	5,44	0,81
2004	234,65	4,20	5,39	5,92	7,99	1,43
2005	236,19	3,80	5,53	6,11	8,34	1,79
2006	241,11	4,66	5,96	6,44	9,34	2,14
2007	246,00	5,00	6,00	7,00	10,00	3,00
2008	276,00	6,00	6,00	8,00	11,00	3,00
2009	287,00	6,00	6,00	8,00	11,00	4,00
2010	290,00	6,00	6,00	8,00	12,00	4,00
(-) družinski prejemek še ni v veljavi						

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, Statistični letopis 2011.